

भेरी नगरपालिका

स्वास्थ्य संकट एवम् बिपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना
२०७९

भेरी नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

कर्णाली प्रदेश, नेपाल

भेरी नगरपालिका

स्वास्थ्य संकट एवम् बिपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

२०७९

प्रकाशन मिति: २०७९

प्रकाशक: भेरी नगरपालिका, विपद् व्यवस्थापन समिति

इमेल: bherimun@gmail.com

वेबसाइट: <http://bherimun.gov.np>

सर्वाधिकार ; भेरी नगरपालिका, विपद् व्यवस्थापन समिति

मुद्रण: प्रथम

योजना तयारी कर्यउदल

१. दल बहादुर घर्ती- प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
२. प्रकाश कुमार शाही- कानून सल्लाहकार
३. खेम पुन- स्वास्थ्य शाखा प्रमुख
४. अमृत बहादुर पुन — शिक्षा शाखा प्रमुख
५. शुधा हमाल — विपद् व्यवस्थापन शाखा प्रमुख
६. विषयगत शाखा प्रमुख
७. नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
८. ४ वटै सुरक्षा निकाय

स्वास्थ्यको लागि सक्षम प्रणालिबाट प्रतिनिधि:

धनि सिंह, (सर्भिलेन्स तथा कार्यक्रम अधिकृत) ९८६५०७०३३४, जाजरकोट

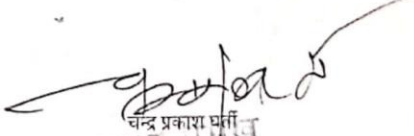
सन्जय चन्द (टेक्निकल अधिकृत-स्वास्थ्य सुचना प्रणालि, ९८५१२०२३१५, जाजरकोट

नगरमा घटन सक्ने विपद् सम्बन्धी घटनाहरूबाट राजग र सचेत रहन तथा विपद्का घटनाहरूलाई पूर्व तयारी गरी न्यूनिकरण गर्न सहयोग पुग्ने उद्देश्यले यस "स्वास्थ्य संकट एवम विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७९" पुस्तिका तयार गरी प्रकाशनमा ल्याएको छ । नगरको भौगोलिक अवस्थिति र विविधताका कारण यहाँको हावापानी र मौसम विषमतापूर्ण रहेको छ । नगरभित्र विरोधतः बाढी-पहिरो, आगलागी, हावाहुरी लगायत महामारी र भूकम्प तथा मौसमको विषमता जस्ता प्रकोपबाट उच्च जोखिममा रहेको अवस्था छ । मूलतः नगरका भौगोलिक जल तथा वातावरणीय प्रभाव, भौगर्भिक, जैविक जस्ता कारणले विपद्का घटनाहरू घट्ने गर्दछन्।

नगरका यी विपद् सम्बन्धी घटनाहरूलाई केन्द्रमा राखी यस नगरपालिकालाई हेर्दा यहाँको भूगोल पहाडी भेगमा अवस्थित भिरालो जमिन भएकाले मूलतः यहाँ पहिरो, आगलागी, नदीकटान, चट्याङ, आँधीहुरी, असिना जस्ता प्रकोपहरूको सामना गर्नुपर्ने देखिन्छ । यसप्रकारका विपद्का घटनाहरूबाट हुने क्षतिको सामना तथा न्यूनिकरण गर्न यस योजनाले थप सहयोग पुर्याउनेमा म विश्वस्त छु । यसले विपद्का घटनाहरूमा तत्काल राहत, उद्धार तथा जोखिम न्यूनिकरणका लागि कुन निकायले अगुवाई गरी तत्कालै सम्बोधन गर्ने भन्ने विषयलाई स्पष्ट गरेको छ । साथै ती विपद्का घटनाहरूबाट सतर्क रहन तथा सम्भावित विपद्लाई न्यूनिकरण गर्नका लागि यस योजनाले भेरी नगरपालिका नगरवासी आम सर्वसाधारण लगायत सम्बन्धित सरोकारवालाहरूलाई सहयोग पुर्याउनेमा विश्वास लिएको छु । यस योजनामा समेटिएका विषयलाई प्रभावकारी रूपले कार्यान्वयनमा ल्याई पूर्वतयारी गरी विपद्लाई न्यूनिकरण गर्नमा सम्बन्धित सरोकारवाला निकायलाई आग्रह गर्न चाहन्छु ।

अन्त्यमा छरिएर रहेका तथ्याङ्कहरूलाई मिहिनेतका साथ संकलन गरी यस स्वास्थ्य संकट एवम विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७९, मस्यौदा तयार पार्न आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने USAID'S- स्वास्थ्यको लागि सक्षम प्रणालि- जाजरकोट टिमलइ पनि विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । धन्यवाद ।

चन्द्र प्रकाश प्रसाद
नगर प्रमुख
भेरी नगरपालिका

सङ्घीय गणतन्त्रिक लोकतन्त्रको स्थापना पश्चात स्थानीय सरकारको रूपमा जनताको विकासको तीव्र आकांक्षामै यस नगरको पूर्वाधार विकास र शहरीकरण पनि बढीरहेको छ । तर प्राकृतिक रूपमै भूकम्प, बाढी, डुवान, आगलागी, चट्याङ, हावाहुरी, अर्सिना र महापानी जस्ता बहु-प्रकोपका घटनाबाट श्रुति व्यहोदै आइरहेको यस नगरपालिकामा बढ्दो शहरीकरण र जलवायु परिवर्तनको प्रभावले विपद् तथा जनस्वास्थ्य जोखिम पनि बढ्दै गइरहेको छ ।

नेपालको संविधानले विपद् व्यवस्थापनलाई तीनवटै तहका सरकारको साझा अधिकारको सूचीमा राखेको छ । विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यावस्थापन ऐन, २०७४; विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यावस्थापन नियमावली, २०७६; स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ र स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७५ तथा जनस्वास्थ्य सेवा नियमसूची, २०७७ ले प्रबन्ध गरेको स्थानीय सरकारको विपद् तथा स्वास्थ्य संकट व्यवस्थापन सम्बन्धी काम कर्तव्य र अधिकार अनुसार नगरपालिकाले विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि आवश्यक नीति, रणनीति तथा योजना तयार गर्न, ऐन नियम तथा कार्यविधि तयार गर्न, अध्ययन अनुसन्धान र विपद् जोखिमको लेखाजोखा गर्न गराउन, विपद् प्रतिकार्यका लागि आवश्यक पूर्वतयारी गर्न तथा प्रतिकार्य संचालन गर्न सक्दछ । यसै आधारमा भेरी नगरपालिका विपद् एवम् स्वास्थ्य संकटको प्रभावकारी प्रतिकार्य र त्यसको निमित्त पर्याप्त पूर्वतयारीको लागि प्रकोप, संकटासन्नता तथा क्षमता लेखाजोखाको एवम् विगतका विपद् व्यवस्थापन तथा कोभिड १९ प्रतिकार्य तथा व्यवस्थापनको अनुभव समेतका आधारमा यस नगरपालिकाको विपद् एवम् स्वास्थ्य संकट पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गरेको छ ।

यस क्षेत्रमा बारम्बार भइरहने प्रमुख विपद्का घटनाहरूलाई मध्यनजर गरी समान्य पूर्वतयारी योजना र विषय क्षेत्रगत आवश्यकतालाई सन्तुलित र एकिकृत रूपमा सम्बोधन गर्न सात वटा विषयगत क्षेत्र निर्धारण गरी विषयगत क्षेत्रको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना तयार गरिएको छ । त्यसै गरी बारम्बार आईरहने तथा भविष्यमा हुसक्ने स्वास्थ्य संकटलाई मध्यनजर गरी स्वास्थ्य संकट पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका गतिविधिहरूलाई समेत यस योजनामा समेटिएको छ । नगरपालिकाले विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि आफ्नै आन्तरिक स्रोत, विकास साझेदार संस्थाहरूको सहायता तथा निजी एवम् सामाजिक क्षेत्रसंगको साझेदारीमा यस योजनाको कार्यान्वयन गरिनेछ । विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा पूर्वतयारीका गतिविधिहरूलाई नगरपालिकाका सम्बन्धित विषय क्षेत्रका योजना तथा कार्यक्रमहरूसँग समायोजना र एकिकरण गरी विपद् जोखिम सुसूचित विकासको अभ्यास मार्फत नगरको उत्थानशीलता विकास गरिनेछ । यस योजनाको कार्यान्वयनबाट पर्याप्त पूर्वतयारी र प्रभावकारी प्रतिकार्य गरी विपद् तथा स्वास्थ्य संकटबाट हुनसक्ने क्षति एवम् नोक्सानी घटाउन गाँउपालिकालाई सहयोग पुग्नेछ भन्ने विश्वास गरिएको छ ।

यस नगरपालिकाको विपद् एवम् स्वास्थ्य संकट पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमाको निमित्त सहकार्यका एवम् प्राविधिक सहयोगको लागि यूएस एड, स्वास्थ्यको लागि सक्षम प्रणाली कार्यक्रमलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । यस योजना तर्जुमाको क्रममा मस्यौदा समितिमा रहेर काम गर्नुहुने मस्यौदा समितिका सदस्यहरू, सबै वडाका वडाध्यक्ष तथा वडा विपद् व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरू तथा विभिन्न छलफलमा सहभागी भई सल्लाह सुझाव दिनुहुने सरोकारवाला संस्थाका प्रतिनिधिहरू, विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू, त्यसैगरी योजना तर्जुमाको लागि योगदान गर्नुहुने यस नगरपालिका उप-मेयर, विषयगत समितिका संयोजकहरू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र सम्बन्धित शाखाका अधिकृतहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । धन्यवाद ।

दली बहादुर धर्ति
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
भेरी नगरपालिका

नेपाल विपद्को दृष्टिले अति जोखिमपूर्ण देशहरू मध्ये एक हो। विश्वका १ सय ९८ मुलुकमध्ये नेपाल भूकम्पक हिसाबले ११ औं, बाढीको हिसाबले ३० औं स्थानमा र जलवायु परिवर्तनको हिसाबमा विश्वमा चौथो, एशिया स्तरमा छैठौं जोखिमपूर्ण देशको रूपमा रहेको छ। नेपाल सँगै भेरी नगरपालिका पनि अति संकटासन्न नगरपालिकाको रूपमा रहेको छ। विशेषगरी नियमित रूपमा हुने बाढी, पहिरो, हुरिबतास, आगलागी, चट्याङ, सडक दुर्घटना, असिना, महामारी जस्ता मौसमी विपद्बाट हरेक वर्ष लगभग पाच हजार भन्दा बढी परिवारहरू प्रभावित हुने गरेका छन्। विपद्का कारणले नगरपालिकाको स्वास्थ्य क्षेत्रलाई धेरै असर पारेको देखिन्छ। गत दुइ वर्ष यताको कोभिड-१९ महामारिले स्वास्थ्य क्षेत्रको प्राय सुचक घटेको छ।

बिपद् बाट हुनसक्ने मानविय तथा भौतिक क्षति कम गर्ने उद्देश्यबाट विपद्को विश्लेषण पर्वानुमान र क्षति न्युनिकरण पहिचान समेत गर्न स्वास्थ्य संकट एवम बिपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना आवश्यक हुन्छ। यसै तथ्यलाई मनन गरी विभिन्न सरोकारवाला निकाय सँग छलफल गरी यो स्वास्थ्य संकट एवम बिपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७९ तयार पारिएको हो। यो योजनाले आगामि दिनमा सम्भावित बिपद् बाट उत्पन्न हुने जोखिमको न्युनिकरण गर्न, खोज उद्धार तथा राहतमा समन्वयात्मक कार्य गर्न वातावरण तयार गर्न सरोकारवाला सबैलाई सहयोग हुने बिस्वास लिएको छ।

यस नगरपालिकाको स्वास्थ्य संकट एवम बिपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमाको निम्ति सहकार्यका एवम प्राविधिक सहयोगको लागि यूएस एड, स्वास्थ्यको लागि सक्षम प्रणाली कार्यक्रमलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु। यस योजना तर्जुमाको क्रममा मस्यौदा समितिमा रहेर काम गर्नुहुने मस्यौदा समितिका सदस्यहरू, सबै वडाका वडाध्यक्ष तथा वडा विपद् व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरू तथा विभिन्न छलफलमा सहभागी भई सल्लाह सुझाव दिनुहुने सरोकारवाला संस्थाका प्रतिनिधिहरू, विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू, त्यसैगरी योजना तर्जुमाको लागि योगदान गर्नुहुने यस नगरपालिकाको, विषयगत समितिका संयोजकहरू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र सम्बन्धित शाखाका अधिकृतहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु। धन्यवाद।

खेम बहादुर
स्वास्थ्य शाखा प्रमुख
भेरी नगरपालिका

विषय सूचि

खण्ड एक : प्रारम्भिक	७
१.१ पृष्ठभूमि	७
१.२ योजनाको पृष्ठभूमि	७
१.३ योजनाको आवश्यकता र औचित्य	८
१.३.१ आवश्यकता लेखाजोखा	८
१.३.२ औचित्य	९
१.४ योजनाको उद्देश्य	९
१.५ योजना तर्जुमा प्रक्रिया	१०
१.६ योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनका आधारभुत मान्यताहरु	११
खण्ड दुई विपद् जोखिम व्यवस्थापनको अवस्था	१२
२.१ भेरी नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय	१२
२.२ विपद्का घटना एवम् क्षति विश्लेषण	१३
२.३ भेरी नगरपालिकाको प्रमुख र प्रथामिकतामा रहेका प्रकोपहरु	१५
२.४ प्रकोपको मौसमी विश्लेषण	१६
२.५ विपद् जोखिम आँकलन	१७
२.६ विपद्को अनुमानित परिदृष्य	१८
२.७ प्रकोप सङ्कटासन्नता तथा जोखिम विश्लेषण	१८
२.८ नगरपालिकाको क्षमता विश्लेषण	२०
२.९ विषयक्षेत्र तथा कार्य जिम्मेवारी	२२
२.९.१ समन्वय, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र	२३
२.९.२ प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र	२४
२.१०.३ आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री एवम् बन्दोबस्ती विषयगत क्षेत्र	२४

२.१०.४ खानेपानी, सरसफाई तथा स्वस्थता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र	१४
२.१०.५ संरक्षण तथा आपत्कालीन शिक्षा विषयगत क्षेत्र	१५
२.१०.६ विपद् लेखाजोखा एवम् सूचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र	१५
२.१०.७ जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषयगत क्षेत्र	१६
खण्ड तीन : पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना	१७
३.१ सामान्य पूर्वतयारी कार्ययोजना	१७
३.२ पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना	१९
३.२.१ समन्वय, खोज तथा उद्धार विषय क्षेत्र	१९
३.२.२ प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषय क्षेत्र	३०
३.२.३ आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र	३१
३.३ आपत्कालीन प्रतिकार्य (कार्यविधि) कार्ययोजना	३६
खण्ड पाँच : कार्यान्वयन अनुगमन तथा सिकाई योजना	५१
सन्दर्भ सामाग्री	६९

खण्ड एक : प्रारम्भिक

१.१ पृष्ठभूमि

जल उत्पन्न प्रकोपबाट भएको क्षतिलाई आधार मानेर संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय विकास कार्यक्रमले सन् २००४ मा गरेको जिल्लागत सङ्कटासन्नता वर्गीकरण अनुसार जाजरकोट अति-सङ्कटासन्न जिल्लाको सूचीमा रहेकोले छ । जस अनुरूप भेरी नगरपालिका पनि अति सङ्कटासन्न पालिकाको रूपमा रहेको छ । प्रत्येक वर्ष नेपालमा विपद्का कारण जनधनको क्षति हुने गरेको छ । तसर्थ विपद् व्यवस्थापनका माध्यमबाट यस किसिमका क्षति न्यून गर्न सकिन्छ । खास गरी विपद् जोखिम न्यूनीकरण विधिलाई विकास प्रक्रियामा मूलप्रवाहीकरण गर्न सकिएमा वा पूर्वतयारी सहितको विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन सकिएमा जनधनको क्षति कम गर्न सकिन्छ । नेपालमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको निर्माण गरी विपद् प्रतिकार्यलाई व्यवस्थित गर्न संस्थागत थालनी २०६८ सालबाट भएको हो । स्थानीय तहमा तयार हुने यस योजनाले विपद् व्यवस्थापनका समस्त आयामहरूलाई समावेश गर्दछ । भेरी नगरपालिकाको स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्नु आजको आवश्यकता हो ।

कोभिड १९ को प्रकोपका कारण सिङ्गो मानव सभ्यतालाई नै तहसनहस बनेको र सिङ्गो विश्व नै यस महामारीसँग जुधिरहेको छ । यसले विश्वब्यापी महामारीको रूप लिएको छ । नेपालमा अहिलेसम्म यस महामारीबाट ९७९००० जना संक्रमित भएको र ११९५२ जनाको मृत्यु भइसकेको छ । यसको खोप पत्ता लागेतापनि संक्रमणको दर उच्च रहेकोले सम्पूर्ण मानव समुदायको लागि घातक बनेको छ । यसले मानिसको स्वास्थ्यमा मात्र असर नगरी मुलुकको आर्थिक बृद्धिमा पनि नकारात्मक असर पारी रहेको छ । यस सन्दर्भमा सम्भावित विपद् व्यवस्थापन तथा विपद् पूर्वतयारीका गतिविधिहरूलाई योजनाबद्ध ढंगले अधिबढाउन अपरिहार्य भएको हुँदा नगरपालिका स्तरीय स्वास्थ्य संकट तथा एवम् विपद् पूर्व तयारि तथा प्रतिकार्य योजना बनाइ लागु गर्न जरुरी छ ।

१.२ योजनाको पृष्ठभूमि

स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना बनाई समुदाय तथा अन्य सरोकारवालाहरूलाई सशक्तिकरण गरिएमा अकस्मात हुने जनधनको क्षति न्यूनीकरण गर्न सकिन्छ । जनधनको क्षति न्यूनीकरण र विकासका संरचनाको सुरक्षाका साथै विकासको प्रतिफललाई दीगो राख्न स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना बनाई कार्यान्वयन गरेर मानवीय तथा भौतिक क्षति कम गर्नु आजको आवश्यकता हो । विपद् न्युनिकरणको सवाल केवल राहत र उद्धारमा मात्र सम्बन्धित र सीमित छैन । आधारभूत मानव अधिकार, मानवीय कानून, विकास निर्माण, गाँस, बास, कपास, शान्ति सुरक्षा एवम् सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक लगायतका हरेक विषयहरूसँग यसको प्रत्यक्ष सम्बन्ध रहन्छ । यस्ता संवेदनशील विषयहरूलाई मनन गरी विपद् व्यवस्थापन गतिविधिहरूलाई विकासका हरेक पक्षसँग एकीकृत गर्दै दीगो विकासको अवधारणाभित्र समावेश गरिनुपर्ने आवश्यकता रहेको छ । विपद् व्यवस्थापनका गतिविधिहरूलाई सरकारी तथा गैरसरकारी सरोकारवाला निकायहरू बीचको साझेदारी र समन्वयमा सञ्चालन गर्नसकेमा बढि प्रभावकारी हुने देखिन्छ । विपद्को क्षेत्रमा काम गर्ने निकायहरूका लागि तयार भएको मानवीय घोषणा (स्पेयर) पत्रले निर्दिष्ट गरेको मार्ग-निर्देशन र न्यूनतम मापदण्ड अनुसारको प्रक्रियालाई योजना तयार गर्न कार्यशालामा अवलम्बन गरिएको छ साथै यसमा अरु

समावेश गर्नु पर्ने विषय बस्तुलाई पनि समेट्ने प्रयास भएको छ । खासगरी यो दस्तावेज तयार गर्दा देहायको प्रक्रिया अपनाइएको थियो ।

- वि.सं. २०७२-०७३ मा तयार भएको प्रकोप पूर्वतयारी योजनाको विश्लेषण र क्रमिक अध्यावधिक गरिएका दस्तावेजको अध्ययन
- नगर विपद् व्यवस्थापन समितिका सबै विषयगत सदस्यहरुकोबीच छलफल तथा गोष्ठी
- विपद्को क्षेत्रमा काम गर्ने विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संघ संस्थाहरुबाट सूचना संकलन
- नगर विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठकमा पटक - पटक छलफल गरिएको विषयवस्तु तथा निर्णयहरु ।
- अन्य जिल्लाहरुले तयार गरेका स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई (Reference) को रुपमा लिईएको छ ।
- यस अधिकांश कार्ययोजनाहरुलाई समेत सिकाइको माध्यम बनाईएको छ भने यस योजनामा समावेश गरिएका विषयवस्तु समय समयमा परिमार्जन गरिनेछ । यसमा कतिपय त्रुटी र कमी कमजोरी हुन सक्दछन् । कतिपय क्षेत्रका तथ्याङ्कहरु आउदा दिनमा समेत प्राप्त हुन सक्ने भएको र जरूरी तथ्यांकलाई प्रबिस्ट गरिनेछ ।

१.३ योजनाको आवश्यकता र औचित्य

स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यशालाका सहभागीहरुबीच समुह निर्माण गरी विगतको अनुभवको आधारमा आवश्यकताको लेखाजोखा, कमिकमजोरी अर्थात खाडल पहिचान निम्न अनुसार गरिएको थियो।

१.३.१ आवश्यकता लेखाजोखा

- सूचना संकलन र प्रवाह विषयमा आवश्यक अभिमूखिकरण र जानकारी
- HEDPRP प्रयोग वारे वार्षिकरुपमा कृतिम पूर्व अभ्यास (Simulation)
- वार्षिक रुपमा विपद्का कारण भौतिक संरचना, मानवीय र आर्थिक क्षतिको मूल्यांकन गरी त्यस समयमा तत्काल कार्य संचालन गराउन आवश्यक वजेटको पूर्वानुमान गर्ने,
- विपद्का समयमा तत्कालीन यातायात सुचारु उपलब्धता याकिन गर्ने,
- पुन निर्माण र पुनस्थापनका लागि क्षेत्रगत जिम्मेवारी बाँडफाँड,
- नगरपालिकाको भौगोलिक क्षेत्रगत (Cluster) रुपमा सामाग्री भण्डारण,
- सबै निकाय र समुदाय स्तरमा आपत्कालीन कोष स्थापना र परिचालन,

१.३.२ औचित्य

- विपद्को प्रतिकार्य पछि समिक्षा गर्ने
- संस्थागत जिम्मेवारी तथा कार्य अझै Specific गर्दै लैजानु पर्ने
- विपद्का समयमा प्रतिकार्यकालागि आवश्यक सामग्री भण्डारणको व्यवस्था
- स्थानीय तहले आपतकालिन कोष परिचालन गाईडलाईनको व्यवस्था
- सवै कलस्टरको नियमित बैठक बस्ने र प्रगति पेश गर्ने व्यवस्था
- नगर विपद्जोखीम न्यूनीकरण सम्पन्न व्यक्ति (DRR focal person) को व्यवस्था
- नगर स्तरिय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई प्रतिकार्य वारे अभिमूखिकरणको व्यवस्था
- समुदाय स्तरिय र वडास्तरिय सामुदायिक विपद्व्यवस्थापन समितिहरुको नक्शांकन

१.४ योजनाको उद्देश्य

भेरी नगरपालिकाको स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण गर्नुको मुख्य उद्देश्यहरु यस प्रकार रहेका छन;

- स्वास्थ्य संकट एवम् विपद्बाट हुने क्षति तथा नोक्सानी घटाउनु र प्रभावित हुने व्यक्ति, परिवार तथा समुदायलाई उपयुक्त मानवीय सहायता सुनिश्चित गर्नु ।
- नगरपालिकामा स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा पूर्वतयारीका गतिविधिहरुलाई व्यवस्थित र समन्वयात्मक रूपमा कार्यान्वयन गर्नु ।
- स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारीका लागि स्थानीय साधन स्रोतको अधिकतम् परिचालन गर्नु ।
- विपद् पूर्वतयारीलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरी विपद् पछि उद्धार राहतका लागि हुने खर्च घटाउनु ।
- विभिन्न सरोकारवाला निकाय तथा संस्थाहरूसँगको समन्वय र सहकार्यमा नगरपालिकाको स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् प्रतिकार्य पद्धति, संरचना तथा समग्र क्षमता सुदृढ गर्नु ।
- विषयगत क्षेत्रका आधारमा नगरपालिकाको विपद् न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन क्षमता बढाउँदै क्षेत्रगत तथा नियमित विकास कार्यक्रम मार्फत स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् जोखिम न्यूनीकरणलाई निरन्तरता दिनु

१.५ योजना तर्जुमा प्रक्रिया

भेरी नगरपालिकाको २०७८ चैत महिनामा नगर विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठकमा ब्यापक छलफल भइ नगरपालिकाको स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण गर्ने भनि निर्णय भयो । स्वास्थ्यको लागि सक्षम प्रणालीले नगरपालिकालाई स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माणका लागि आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने भनि सहमति भयो ।

सो अनुरूप २०७८ साल चैत महिनाको १८ गते स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठि सम्पन्न भयो ।

स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठिमा गाउँ विपद् व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरू, वडा अध्यक्षहरू, पालिकाको विषयगत शाखाका प्रमुखहरू, राजनितिक दलका प्रतिनिधिहरू र सरोकार निकायका प्रतिनिधिको उपस्थिति रहेको थियो । उक्त

कार्यशाला गोष्ठिमा विशेष गरि प्रारम्भिक छलफल भयो र विषयगत क्षेत्रको पहिचान गरियो गरी नगरपालिकाको क्षमता लेखाजोखा गरियो । यसको आधारमा योजनाको मस्यौदा तयार पारियो । अन्ततः सरोकारवालासँग बैठक गरी मस्यौदामाथि छलफल गर्ने र पृष्ठपोषण लिने काम भयो । सोही अनुरूप भेरी नगरपालिकाको स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार भएको छ ।

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा प्रक्रिया

१. प्रारम्भिक छलफल र विषयगत क्षेत्रको पहिचान

२. नगरको संकटासन्नता तथा क्षमता लेखाजोखा

३. योजना तर्जुमा बैठक तथा कार्यशाला

४. योजनाको प्रारम्भिक मस्यौदा तयारी

५. सरोकारवालाहरूको बैठक र मस्यौदामाथि छलफल

६. अन्तिम मस्यौदा तयारी र स्वीकृति

१.६ योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनका आधारभुत मान्यताहरु

- नगरपालिका क्षेत्रमा गरिने स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अनतर्गतका सबै गतिविधिहरु नगरपालिकाको नेतृत्वमा रहनेछ ।
- यस नगरपालिकामा कार्यरत सबै सरोकारवाला निकायहरु तथा संस्थाहरुले आफ्नो कार्यक्षेत्र बमोजिम सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रसँगको समन्वयमा प्रतिकार्य र पूर्वतयारीका गतिविधिहरुमा सहयोग गर्नेछन् ।
- विपद् पूर्वतयारीको काम, विपद् एवम् स्वास्थ्य संकट प्रतिकार्य तथा मानवीय सहायताका लागि गरिने सहयोग एकद्वार नीति बमोजिम नगरपालिकाको स्वीकृत मापदण्ड र प्रक्रिया अनुसार हुनेछ ।
- विपद् प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारीको काम विषयगत क्षेत्रको समन्वय तथा नगरपालिकाको नेतृत्वमा हुनेछ र लेखाजोखा, सूचना व्यावस्थापन, श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन एकिकृत पद्धति अनुरूप हुनेछ ।
- समुदाय, सामाजिक संस्था तथा सरकारी निकायहरुको स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् प्रतिकार्य क्षमता विकास गरी नगरपालिकाको समग्र विपद् व्यवस्थापन क्षमता सुदृढ गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा प्रतिकार्यको काम स्थानीय सरकारको नेतृत्व तथा समन्वय, सामाजिक तथा नागरिक क्षेत्रको सहयोग र नीजि क्षेत्रसँगको साझेदारीमा हुनेछ ।
- स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका गतिविधि तथा मानवीय सहायताका कार्यहरु सुशासनको मान्यता अनुरूप पारदर्शी, सहभागितामूलक र समावेसी हुनेछन् ।
- स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी, प्रतिकार्य तथा मानवीय सहायताका गतिविधिहरु मानवता, तटस्थता, निष्पक्षता र स्वतन्त्रता जस्ता मानवीयताका मुलभूत सिद्धान्तमा आधारित हुनेछन् ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण, पूर्वतयारी, प्रतिकार्य तथा समग्र विपद् एवम् स्वास्थ्य संकट व्यवस्थापनमा उपलब्ध स्थानीय श्रोत तथा जनशक्तिको अधिकतम प्रयोग र परिचालनको नीति लिइनेछ ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा स्वास्थ्य संकट व्यवस्थापनका प्राथमिकता प्राप्त कार्यहरुलाई क्षेत्रगत विकासका नियमित गतिविधिहरूसँग एकिकृत गरी विकासमा मूल प्रवाहीकरण गर्दै गाउँको उत्थानशीलता विकास गरिनेछ ।

खण्ड दुई: विपद् जोखिम व्यवस्थापनको अवस्था

२.१ भेरी नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय

भेरी नगरपालिका नेपालको कर्णाली प्रदेश अन्तर्गत जाजरकोट जिल्लामा पर्दछ। नेपालको संघीय राजधानी काठमाडौँबाट पश्चिम-उत्तरमा २१९.७७ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएर रहेको यस नगरपालिकाको पूर्वमा रुकुम जिल्ला, पश्चिममा छेडागाड नगरपालिका, उत्तरमा त्रिवेणी नलगाड नगरपालिका र कुशे गाउँपालिका छन् भने दक्षिणमा सल्यान जिल्ला पर्दछ। जाजरकोट जिल्लाको सदरमुकाम समेत रहेको खलङ्गा लगायत पुन्मा, भूर र जगतीपुर गरी साविकका ४ गा.वि.स.हरू मिलेर यो नगरपालिका स्थापना गरिएको हो।

यस भेरी नगरपालिकाको स्थापना नेपाल सरकार मन्त्रीपरिषद्को २०७२ पौष २७ को निर्णय अनुसार भएको हो। स्थापना हुँदा यस नगरपालिकाको नाम भेरीमालिका राखिएको थियो। साविकका तीनओटा गा.वि.स.हरू खलङ्गा, जगतीपुर र भूरले भेरी नदीलाई छोएको र पुन्मामा मालिका मन्दिर भएकोले सबै गा.वि.स.लाई समेट्ने गरी भेरीमालिका नामाकरण गरिएको थियो। गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विशेष, संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रको संख्या तथा सीमाना निर्धारण आयोगको प्रतिवेदनका आधारमा मिति २०७३ फाल्गुण २७ गते बसेको नेपाल सरकार मन्त्री परिषद्को निर्णय अनुसार भेरी मालिका नगरपालिकाको नाम परिवर्तन गरी भेरी नगरपालिका नामाकरण गरिएको हो। यस नगरपालिकालाई १३ ओटा वडाहरूमा विभाजन गरिएको छ।

तालिका: १ नगरपालिकाको वडागत जनसंख्याको विवरण

वडा नं	घरधुरी संख्या	जनसंख्या		जम्मा जनसंख्या	क्षेत्रफल (वर्ग कि. मि.)	जनघनत्व
		महिला	पुरुष			
१	६४५	१६१६	१५९१	३२०७	२९.५१	१०८.६८
२	८९६	२२७०	२३४६	४६१६	४८.२३	९५.७१
३	४२२	९७७	१००४	१९८१	३.०२	६५५.९६
४	५६०	१२५४	११२८	२३८२	९.६	२४८.१३
५	४१५	१०५०	१०३९	२०८९	१२.५३	१६६.७२
६	५०६	१३२६	१२५६	२५८२	१६.८२	१५३.५१
७	५७४	१५९३	१६५३	३२४६	२४.१८	१३४.२४
८	३७९	१०६५	९४४	२००९	९.७२	२०६.६९
९	३३७	९८३	९४४	१९२७	९.०७	२१२.४६
१०	४१५	११०१	१०५६	२१५७	१९.१४	११४.७९
११	५९६	१६०६	१५२३	३१२९	१५.७४	१९८.७९
१२	४६१	१२११	११२१	२३३२	१४.६४	१५९.२९
१३	३८४	१००५	८१३	१८१८	७.५७	२४०.१६

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८

यस भेरी नगरपालिकाका १३ वडाहरूका जनसंख्याको तुलनात्मक अध्ययन गर्दा सबैभन्दा धेरै जनसंख्या भएको वडामा वडा नं २ रहेको छ जसमा जम्मा जनसंख्या ४,६१६ (पुरुषको २,३४६ जना र महिलाको २,२७० जना) रहेको छ । यस वडाको औसत परिवार आकार ५.१५ र घरधुरी संख्या ८९६ रहेको छ । त्यस्तै सबैभन्दा थोरै जनसंख्या भएको वडामा वडा नं. १३ रहेको छ जसको जनसंख्या १,८१८ (पुरुषको ८१३ जना र महिलाको १,००५ जना) रहेको छ भने घरधुरी संख्या ३८४ र औसत परिवार संख्या ४.७३ रहेको छ । जसको विस्तृत विवरण माथिको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

२.२ विपद्का घटना एवम् क्षति विश्लेषण

भेरी नगरपालिकाको ऐतिहासिक घटना एवम् क्षति विश्लेषण गर्दा मुख्यतया झाडापखाला, बाढी, पहिरो, कोभिड-१९, हावाहुरी सलह किराको प्रकोप, खडेरी, भूकम्प र सडक दुर्घटना मुख्य विपद्का घटनाहरू हुन् ।

तालिका २: भेरी नगरपालिकाको विपद्का घटना एवम् क्षति विश्लेषण

विपद्को घटना	वडा स्थान	मानवीय क्षति	भौतिक क्षति	आर्थिक क्षति	प्राकृतिक क्षति	सामाजिक प्रभाव	स्वास्थ्य प्रभाव	पुष्ट्याङ्को आधार
महामारी तथा स्वास्थ्य संकट								
कोभिड-१९ (२०७६ देखि हाल सम्म)	सबै वडा	वडा १-१ जना वडा २-२ जना वडा ३-२ जना वडा ४-५ जना वडा ७-१ जना वडा ९-२ जना वडा १०-१ जना		१५-२० करोड		रोजगारी गुम्नो, आर्थिक प्रभाव, शैक्षिक प्रभाव, सामाजिक दुरी बढ्यो, बिबेद	मानसिक तनाव	छलफल
झाडापखला २०७६-७७ २०६६	सबै वडा	वडा ४-१ जना वडा ७-१६ जना		१० लाख		मानसिक तनाव, आर्थिक प्रभाव, सामाजिक दुरी	मानसिक तनाव	छलफल
अन्य संकट एवम् घटना								
सडक दुर्घटना २०७१ मंसिर ४ गते २०७३ फाल्गुण २०७८ २०७०-७१	वडा १० (रावतगाउँ) वडा ४ वडा १३ वडा २	५३ जना ३५ जना ७ जना २ जना	बस ,ट्याक्टर दर्घटना	१० करोड		बालबालिका टुहुरा, बिस्ताबित, मानसिक तनाव, आर्थिक समस्या	मानसिक तनाव	छलफल

२०७५	वडा १ (रिउना)	४ जना						
२०७८	वडा ११	३ जना						
भिरबाट लड्ने (बर्षेनी)	वडा १ वडा २	७ जना ३ जना	२ जनाको मृत्यु			बालबालिका टुहुरा, बिस्ताबित, मानसिक तनाव,	मानसिक तनाव	
आगलागी (बर्षेनी)	वडा नं. १ वडा नं. २ वडा नं. ७	१ जना	३५ बाख्रा, ३ घर २ गोरु, ५ बाख्रा ३ घर	१ करोड ७ करोड १० करोड	जंगल बिनास	बस्ति बिस्तापित हुन पर्यो	मानसिक तनाव	छलफल
पहिरो (बर्षेनी) २०७६ २०७७	वडा नं. २ वडा नं. ३ वडा नं. ७	१० जना १ जना	७ घर बगेको, ४६ बाख्रा, २ गोरु ४ घर बगेको,	१० करोड	बोटबिरुवा नस्ट ,		मानसिक तनाव	छलफल
वाढी (बर्षेनी)	सबै वडा (वडा नं. ३)		बाख्रा बगाएको	५ लाख	खेतियोग्य जमिन बगाएको		मानसिक तनाव , झाडापखला	छलफल
असिनापानी	सबै वडा		खेति नस्ट	२० लाख			मानसिक तनाव	छलफल
चट्याङ्क (सधै)	वडा नं. १ वडा नं. ९	१ जना	७ वटा बाख्रा	२ लाख			मानसिक तनाव	छलफल

२.३ भेरी नगरपालिकाको प्रमुख र प्रथामिकतामा रहेका प्रकोपहरू

भेरी नगरपालिकामा भूकम्प, बाढी, पहिरो, सडक दुर्घटना, आगलागी, चट्याङ्ग, असिनापानी, झाडापखाला, भिरबाट लड्ने, बालिनालिमा रोग र कोभिड १९ महामारी जस्ता विपद् तथा स्वास्थ्य संकटका घटनाहरू विगतमा हुने गरेको पाइएको छ । वडागत सङ्कटासन्नता विश्लेषण गर्दा सबै वडालाई अर्थात सिंगो नगरपालिकामा एकैचोटी र ठूलो क्षति गर्न सक्ने र प्रभाव पार्न सक्ने विपद् भूकम्प हो । सिंगो मुलुक नै भूकम्पको उच्च जोखिममा भएकोले यो नगरपालिका पनि भूकम्पको उच्च जोखिममा छ । भूकम्प पछि कोभिड १९ जस्तै उच्च संक्रामक महामारी यस नगरपालिकाको लागि प्रमुख स्वास्थ्य संकट निम्त्याउने प्रकोपको रूपमा देखिएको छ । अधिकांश वडामा बाढी पहिरो बारम्बार दोहोरिरहने र वर्षेनी जनधनको धेरै क्षति गर्ने प्रकोपमा पर्दछन् । सडक दुर्घटना, बालिनालिमा लामो रोग र आगलागी पनि यस नगरपालिकाका प्रमुख प्रकोपहरू हुन् । वडाको भौगोलिक विशेषता भूस्वरूप, प्रकोपको सम्मुखता तथा सामाजिक आर्थिक अवस्थाले समग्र विपद्को जोखिम स्तर निर्धारण गर्दछ ।

तालिका: ३ भेरी नगरपालिकाको प्रमुख र प्रथामिकतामा रहेका प्रकोपहरू

प्रकोप	कोरोना	झाडापखला	सडक दुर्घटना	भिरबाट खस्ने	आगलागी	पहिरो	वाढी	चट्याङ्क	बालिनालिमा रोग
कोरोना		कोरोना	सडक दुर्घटना	कोरोना	कोरोना	कोरोना	कोरोना	कोरोना	कोरोना
झाडापखला			सडक दुर्घटना	भिरबाट खस्ने	आगलागी	पहिरो	वाढी	चट्याङ्क	बालिनालिमा रोग
सडक दुर्घटना				सडक दुर्घटना	सडक दुर्घटना	सडक दुर्घटना	सडक दुर्घटना	सडक दुर्घटना	सडक दुर्घटना
भिरबाट लड्नेको					आगलागी	पहिरो	वाढी	भिरबाट खस्ने	बालिनालिमा रोग
आगलागी						आगलागी	आगलागी	आगलागी	बालिनालिमा रोग
पहिरो							पहिरो	पहिरो	बालिनालिमा रोग
वाढी								वाढी	बालिनालिमा रोग
चट्याङ्क									बालिनालिमा रोग
बालिनालिमा रोग									बालिनालिमा रोग
जम्मा स्कोर	७	०	८	२	५	४	३	०	७
स्तर निर्धारण	३	८	१	७	४	५	६	८	२

२.४ प्रकोपको मौसमी विश्लेषण

भौगर्भिक प्रकृयाबाट उत्पन्न हुने भूकम्प जस्ता प्रकोप जुनसुकै समयमा पनि आउन सक्छन् जसको मौसमी प्रकृति हुँदैन । भूकम्पको लागि बाह्रै महिना उत्तिकै जोखिमयुक्त समय हो । बाढी पहिरो जस्ता जलवायु तथा मौसमजन्य प्रकोपका घटना मौसममा निर्भर हुन्छन । मनसुनी हावापानीको क्षेत्रमा अवस्थित नेपालमा हावापानीको विशेषता त्यसै अनुरूप निर्धारण भएको हुन्छ । नेपालमा वार्षिक वर्षाको ८० प्रतिशत वर्षायामको चार महिनामा हुने गर्छ भने हिउँदे वर्षा कम मात्र हुने गर्दछ । त्यसकारण बाढी, पहिरो जस्ता जलउत्पन्न प्रकोप जेठ देखि असोजसम्मको चार / पाँच महिनाको अवधिमा बढी हुने गर्दछन् । हिउँदको समय सुख्खा हुने तथा फागुन चैतमा हावाहुरी पनि बढ्ने हुँदा आगलागीका घटना पनि बढ्छन् । सडक दुर्घटनाको कुनै मौसमी प्रकृति त हुँदैन तर वर्षाको समयमा सडक खराब हुने र बाढी पहिरोले पनि सडक दुर्घटना बढाउने भएकोले दुर्घटनाहरू बढी हुने गर्दछन् । समग्रमा महामारीको पनि खासै मौसमी प्रकृति देखिँदैन तर झाडापखाला तथा सर्पदंश जस्ता महामारी वर्षा एवम् गर्मी समयमा बढी हुने गर्दछ ।

प्रकोप पात्रो विश्लेषणले प्रकोपको मौसमी प्रकृति अनुसार पूर्वतयारीको लागि कुन समयमा केन्द्रित हुने र प्रतिकार्यको लागि कुन समयमा तत्पर रहने भन्ने योजना तयार गर्न मद्दत गर्दछ । भेरी नगरपालिकाका सन्दर्भमा असारदेखि असोजसम्म बढी विपद्का घटनाहरू हुन सक्ने समय हो । यो समयमा सबैभन्दा बढी बाढीका घटनाहरू हुन सक्छन् । सडक दुर्घटना, महामारी र भूकम्प जुनसुकै बेला पनि हुन सक्छ । त्यसैले वर्षा शुरू हुनुभन्दा अगाडी बैशाखमा पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको पुनरावलोकन गर्ने, आवश्यक र तत्काल गर्नुपर्ने तयारीहरू गर्ने, संयन्त्र, जनशक्ति, यन्त्र, उपकरण तयारी अवस्थामा राख्ने गर्नु पर्दछ ताकि विपद्को समयमा छिटो र व्यवस्थित तरिकाले काम गर्न सकियोस् र जनधनको क्षति नहोस् ।

चित्र १: प्रकोपको मौसमी विश्लेषण

प्रकोप	बैसाख	जेठ	असार	साउन	भदौ	असोज	कार्तिक	मंशीर	पौष	माघ	फागुन	चैत्र
भूकम्प	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red
पहिरो	Green	Red	Red	Red	Red	Red	Yellow	Green	Green	Green	Green	Green
बाढी	Green	Red	Red	Red	Red	Red	Yellow	Green	Green	Green	Green	Green
सडक दुर्घटना	Yellow	Yellow	Red	Red	Red	Red	Yellow	Red	Red	Red	Yellow	Yellow
आगलागी	Red	Red	Green	Green	Green	Green	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Red	Red
चट्याङ	Red	Red	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Red	Red
बालिनालिमा रोग	Yellow	Red	Red	Red	Red	Red	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
झाडापखाला	Red	Red	Red	Red	Yellow	Red	Red	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
कोभिड महामारी	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red

२.५ विपद् जोखिम आँकलन

यस स्वास्थ्य संकट एवम विपद् पर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यशाला गोष्ठिको छलफलको आधारमा विपद् जोखिम आँकलन गर्दा निम्न अनुरूप पाइएको थियो ।

तालिका ४; भेरी नगरपालिकाको विपद् जोखिम आँकलन

प्रमुख विपद्	उच्च जोखिम वडा	उच्च जोखिम वस्तीहरू	जोखिममा रहेको पूर्वाधार / अन्य क्षेत्र	जोखिममा रहेका घरधुरी	जोखिममा रहेको जनसङ्ख्या
बाढीपहिरो	१	रिम्ना, पिपे, कालेगाउँ	सडक, झोलडेपुल, बस्ती, खेति योग्य जमिन	१००	५००
	३	होलुखोला	खेतियोग्य जमिन, वस्ती, घट्ट	४	२०
	४	पासागाड खोला	सडक, पुल, बोहरा भुम्के सिचाई		
	७	स्याउली बजार, घाग्रे, दह बजार, लालिबजार	सडक, स्कुल, घट्ट, खेतियोग्य जमिन, मिल, खुलाचौर, प्रतिकालय	१५०	७५०
	८	मध्यपहाडी (नयाँ बस्ती)	पक्की पुल, घट्ट, सडक, खेतियोग्य जमिन	३०	१५०
	९ १०	चिसिमुल बजार चिसिमुल बजार देखि फेरा बजार, आलिक्षेत्र, सिम्लेखोला	झोलडेपुल, बजार,	३००	१५००
झाडापखला	सबै वडाहरू	प्राय सबै ठाउँमा		अनुमानित ५००० घरधुरी	सबै जनसंख्या
आजलागी	१,३,६,७,८,९,१० वडाहरू	पिपे, कालेगाउँ, होलुखोला, घाग्रे बजार, दह बजार, लालिबजार, बजार देखि फेरा बजार, आलिक्षेत्र, सिम्लेखोला	जन- धन मा हानि, घर आगलागी	३०० घरधुरी	२०००
चट्याड	३,७ वडाहरू	होलुखोला, स्याउली बजार, घाग्रे बजार, दह बजार, लालिबजार	जन- धन मा हानि,	१०० घरधुरी	५००
सडक दुर्घटना	३,५,७,८,९,१०	पिपे, कालेगाउँ, होलुखोला, घाग्रे बजार, दह बजार, लालिबजार, बजार देखि फेरा बजार, आलिक्षेत्र, सिम्लेखोला	जन- धन मा हानि,		सबै जनसंख्या
कोभिड -१९	सबै वडाहरू	प्राय सबै ठाउँ	जन- धन मा हानि,		सबै जनसंख्या

२.६ विपद्को अनुमानित परिदृश्य

भेरी नगरपालिकाको बहुप्रकोपको अवस्थालाई हेर्दा पहिरो, बाढी, सडक दुर्घटना, आगलागी, चट्याङ, कोभिड १९ महामारी, झाडापखाला जस्ता विपद् एवम् महामारीजन्य स्वास्थ्य संकटको जोखिम देखिन्छ। छलफलबाट गरिएको सडकटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषणबाट प्रत्येक वर्ष दोहोरिरहने बाढी र पहिरो आगलागीबाट मात्र ११५० घरधुरी उच्च जोखिममा रहेको देखिएको छ भने ५००० जनसङ्ख्यालाई प्रत्यक्ष प्रभाव पर्ने देखिएको छ। भूकम्पको प्रभाव यो भन्दा व्यापक हुनसक्छ, भने कोभिडजस्ता महामारीजन्य विपद्को प्रभाव अझ धेरै विस्तार हुनसक्ने देखिन्छ। प्रतिकार्यका क्रममा संवेदनशील समूहमा रहेको जनसङ्ख्यालाई प्राथमिकता राखेर उनीहरूको विशेष आवश्यकता र संरक्षणको प्रवन्ध गर्नुपर्दछ र विषय क्षेत्रगत पूर्वतयारीमा यसै अनुरूप तयारी गर्नु पर्दछ।

२.७ प्रकोप सडकटासन्नता तथा जोखिम विश्लेषण

कुनै पनि प्रकोपको सडकटासन्नता समुदाय तथा जनसङ्ख्याको संवेदनशीलता, विपद्का घटनाको आवृत्ति, गाम्भिर्यता र प्रभावको विस्तार जस्ता कुराहरूको आधारमा उच्च, मध्यम र न्यून गरी जोखिम स्तर निर्धारण गरिएको छ। यसरी विश्लेषण गर्दा यस पालिकामा सडक दुर्घटना, बालिमा लाग्ने रोग र कोभिड १९ को उच्च जोखिम रहेको देखिन्छ भने बाढीपहिरो, आगलागी, चट्याङ, झाडापखाला मध्यम जोखिम देखिएको छ।

तालिका ६: भेरी नगरपालिकाको प्रकोप संकटासन्नता तथा जोखिम विश्लेषण

विपद्	संकटासन्नता (Vulnerability)	आवृत्ति)Frequenc	गम्भिर्यता Intensity	प्रभाव (Impact)	जोखिम (Risk)
सडक दुर्घटना	उच्च (३) - विस्तार हुँदै गएको सडक सञ्जाल - सडकको कमजोर गुणस्तर - मुख्य राजकार्गमा अवस्थित - बढ्दै गएको सवारी साधनको सङ्ख्या - सडक सुरक्षा सम्बन्धी कमजोर बुझाई	उच्च (३)	उच्च (३)	मध्यम (३)	उच्च (२७)
बालिमा लाग्ने रोग	उच्च (३) - माटोको गुणस्तर घट्नु - जलवायुमा आएको परिवर्तन - किट पतङ्कको वृद्धि किराबाट नोक्सान हुने किशिमको बालीनाली	मध्यम (२)	मध्यम (२)	मध्यम (२)	मध्यम (८)
कोभिड १९	उच्च (३) - उच्च संक्रामक भाइरस	उच्च (३)	उच्च (३)	उच्च (३)	उच्च (२७)

बिपद्	संकटासन्नता (Vulnerability)	आवृत्ति (Frequency)	गम्भीरता Intensity	प्रभाव (Impact)	जोखिम (Risk)
	<ul style="list-style-type: none"> कमजोर स्वास्थ्य पूर्वाधार र तयारी सावधानीका उपायहरूको कमजोर पालना जनचेतनाको कमजोर स्तर सामाजिक आर्थिक सङ्कटासन्नता उच्च जोखिम समूहमा रहेको जनसंख्या 				
आगलागी	<p>मध्यम (२)</p> <ul style="list-style-type: none"> विद्युत सर्ट भएर हुने बढ्दो घटना बढ्दो शहरीकरण बढ्दै गएको सुख्खा याम सामाजिक आर्थिक सङ्कटासन्नता जनचेतनाको कमजोर अवस्था 	मध्यम (२)	उच्च (३)	मध्यम (२)	मध्यम (१२)
पहिरो	<p>मध्यम (२)</p> <ul style="list-style-type: none"> जमिनको भिरालोपन प्राकृतिक स्रोतको तीव्र दोहन मनसुन तथा जलवायुको बदलाव पहिरोको जोखिमयुक्त ठाउँमा बस्ती बस्नु विकास निर्माणका कामले बढाएको जोखिम वृद्धबृद्धा, बालबालिका, अपाङ्गता भएको जनसङ्ख्या 	उच्च (३)	मध्यम (२)	मध्यम (२)	उच्च (८)
बाढी	<p>मध्यम (२)</p> <ul style="list-style-type: none"> नदी किनारमा बढेको अतिक्रमण माथिल्लो जलाधार क्षेत्रमा जाने पहिरो बाढीको जोखिमयुक्त ठाउँमा बसेको बस्ती विकास निर्माणका कामले बढाएको जोखिम वृद्धबृद्धा, बालबालिका, अपाङ्गता भएको जनसङ्ख्या 	उच्च (३)	मध्यम (२)	मध्यम (२)	मध्यम (१२)
चट्याङ	<p>मध्यम (२)</p> <ul style="list-style-type: none"> जलवायुमा आएको परिवर्तन शहरीकरण र विद्युतीकरणको विस्तार राम्ररी अर्थिङ नगरिनु कम गुणस्तरीय विद्युतीय सामानहरूको प्रयोग 	मध्यम (२)	उच्च (३)	मध्यम (२)	मध्यम (१२)

विपद्	संकटासन्नता (Vulnerability)	आवृत्ति (Frequency)	गम्भीरता Intensity	प्रभाव (Impact)	जोखिम (Risk)
	- जनचेतनाको कमी				
झाडापखाला	मध्य (२) - खानेपानी सरफाइको कमजोर अभ्यास - कमजोर स्वास्थ्य पूर्वाधार र तयारी - जनचेतनाको कमजोर स्तर - सामाजिक आर्थिक सङ्कटासन्नता	मध्यम (२)	मध्यम (२)	मध्यम (२)	मध्यम (८)

२.८ नगरपालिकाको क्षमता विश्लेषण

विपद् एवम् स्वास्थ्य संकटको प्रभावकारी प्रतिकार्य, पर्याप्त पूर्वतयारी र विपद् पछिको परिस्थितिलाई यथाशीघ्र समान्य अवस्थामा फर्काउन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका गतिविधिहरू संचालन गर्न आवश्यक पर्ने संस्था, संरचना, नीति, कानून, योजना, पूर्वाधार, भौतिक स्रोत साधन, प्राकृतिक स्रोत, सामाजिक स्रोत, आर्थिक स्रोत र मानवीय स्रोतको विद्यमान अवस्थाको लेखाजोखा र नगरपालिकाको विपद् प्रतिकार्य क्षमता सुदृढ गर्नको लागि नगरपालिकाको क्षमता अभिवृद्धिको आवश्यकता विश्लेषण तालिका मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ५: भेरी नगरपालिकाको क्षमता विश्लेषण

क्षेत्र	अवस्था विश्लेषण	आवश्यकता विश्लेषण
कानून, नीति योजना	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन नबनेको; विपद् कोष सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि नबनेको, नगरको स्वास्थ्य नीति एवम् स्वास्थ्य ऐन तयार भएको, नगरपालिकाको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना नभएको,	ऐन एवम् कार्यविधि स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्ने, स्वास्थ्य नीति एवम् ऐन पारित गर्नु पर्ने, विपद् राहत सम्बन्धी मापदण्ड बनाउनु पर्ने, विपद् जोखिम न्यूनीकरण एवम् व्यवस्थापन नीति तथा कार्ययोजना बनाउनु पर्ने, जोखिम सूचूचित क्षेत्रगत विकास योजना बनाउनु पर्ने।
संस्था एवम् संरचना	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भएको, वडा स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भएको तर काम नगरेको, नगरपालिकामा विपद् व्यवस्थापन सम्पर्क अधिकृत तोकिएको, नगरपालिका तहमा द्रुत प्रतिकार्य टोली गठन भएको।	खोज उद्धार, प्राथमिक उपचार, विपद् लेखाजोखा कार्यादल गठन गर्नुपर्ने, जनप्रतिनिधि र कर्मचारीलाई अभिमुखीकरण गर्नुपर्ने।

<p>पूर्व सूचना तथा विपद् सूचना व्यवस्थापन</p>	<p>नगरपालिकाको स्वास्थ्य सम्बन्धी डिजिटल प्रोफाइल तयार भएको, नगर आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र स्थापना र सञ्चालन भएको, नगरपालिकाको विपद् जोखिम एवम् स्वास्थ्य संकट सम्बन्धी अध्ययन नक्शाङ्कन नभएको ।</p>	<p>स्वास्थ्य प्रोफाइलमा स्वास्थ्य संकट सम्बन्धी विवरण पनि समावेश गर्नुपर्ने नगरपालिकामा आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रको नियमित संचालन र सूचना व्यवस्थापनको प्रवन्ध गर्नुपर्ने ।</p>
<p>पूर्वाधार तथा भौतिक श्रोत साधन</p>	<p>सडक पहुँच पुगेको, सबै वडामा सबै बस्तीमा विद्युत नपुगेको, सबै वडा र घरधुरीमा खानेपानी पर्याप्त नपुगेको, सबै वडा र घरधुरीमा सरसफाई सुविधा पर्याप्त नपुगेको, नगरमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरू (नगर हस्पिटल – ० स्वास्थ्य चौकी – ५, आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र – ७, बर्थिङ् सेन्टर – ५), नगरपालिकामा एम्बुलेन्स सेवा रहेको, नगरपालिकामा दमकल नभएको । सक्सन मेसिन भयको ।</p>	<p>सबै वडामा आपत्कालीन प्रयोजनका लागि खुला क्षेत्रको पहिचान गर्नुपर्ने, आपत्कालीन आश्रयस्थल बनाउन सकिने सामुदायिक भवन तथा खुला ठाउँमा सडक, खानेपानी र सरसफाई पूर्वाधार निर्माण गर्नुपर्ने, प्रत्येक वडामा सामान्य खोज उद्धारका सामग्रीहरू, प्राथमिक उपचार एवम् स्वास्थ्य एवम् व्यक्तिगत सुरक्षाका सामग्रीहरू तयारी राख्नुपर्ने ।</p>
<p>प्राकृतिक श्रोत</p>	<p>वनक्षेत्र रहेको खुला चउर रहेको नदीनाला रहेको पानीका मुहान रहेको बाँसघारी रहेको</p>	<p>पानीका मुहान ताल पोखरी र वन क्षेत्रको संरक्षण गर्नुपर्ने आपत्कालीन आश्रयस्थल बनाउन सकिने खुला ठाउँको पहिचान गरी सडक खानेपानी र सरसफाई पूर्वाधारहरूको तयारी गर्नुपर्ने ।</p>
<p>सामाजिक श्रोत</p>	<p>आमा समूह रहेको युवा संस्था सबै वडामा रहेको बाल क्लब सबै वडामा रहेको सामुदायिक भवन प्राय सबै वडामा रहेको सामाजिक संघ संस्थाहरू रहेको</p>	<p>सामाजिक संस्था तथा स्रोतहरूलाई विपद् न्यूनीकरण तथा पूर्वतयारीमा संलग्न गराउने र परिचालन गर्ने नीति र कार्यक्रम बनाउनु पर्ने । सामाजिक संस्थाहरूको संयन्त्र बनाई उनीहरूको श्रोतलाई एकिकृत रुपमा परिचालन गर्नुपर्ने सामाजिक संस्थाहरूको विपद् व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य क्षमता बढाउनुपर्ने</p>

<p>आर्थिक श्रोत</p>	<p>यस पालिकामा बैंकहरु-७ ओटा छन्। सहकारी संस्था छन्। विपद् कोष (३० लाख विपद् कोष रहेको)</p>	<p>नीति तथा प्रक्रिया तय गरी आर्थिक क्षेत्रलाई विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा लगानी गर्ने र श्रोत परिचालन गर्नुपर्ने सहकारी संस्था तथा बचत समूहले आफ्ना सदस्यहरुका लागि आपत्कालीन सहायता कोषको प्रवन्ध गर्नुपर्ने बीमा कम्पनीहरूसँग समन्वय गरी विपद् बीमाको शुरूवात तथा प्रवर्धन गर्नुपर्ने</p>
<p>मानवीय श्रोत</p>	<p>उद्धार तथा सुरक्षा कर्मी १५० जना नेपाल प्रहरी, ७० सशत्रु प्रहरी, ८०० जना नेपाली सेना, स्वस्थ्यकर्मी ८६ जना रहनुका साथै भूकम्प प्रतिरोधी घर बनाउन सक्ने मिस्त्री छन् अस्थायी आवास निर्माण गर्न सक्ने जनशक्ति छन् विपद् सम्बन्धी तालिम दिनसक्ने छन्</p>	<p>नगरपालिकामा रहेको जनशक्तिलाई संगठित रूपमा विपद् प्रतिकार्य र पूर्वतयारीमा परिचालनको लागि तयारी गर्नुपर्ने वडा तहमा विपद् प्रतिकार्य टोली तयार गरी तालिम दिएर प्रथम सामुदायिक उद्धारक (First Community Responder) तयार गर्नुपर्ने भूकम्प प्रतिरोधी घर बनाउन सक्ने जनशक्तिलाई संगठित गरी क्षमता अभिवृद्धि गर्नुपर्ने। वडा तहमा स्वास्थ्य संस्थासँग समन्वय गरी प्राथमिक उपचार टोली तयार गर्नुपर्ने विपद् लेखाजोखा गर्नसक्ने जनशक्ति वडा तहमा तयार गर्नुपर्ने प्रत्येक वडामा स्वास्थ्य संस्था अन्तरगत द्रुत प्रतिकार्य टोली (RRT) गठन गर्नुपर्ने।</p>

२.९ विषयक्षेत्र तथा कार्य जिम्मेवारी

यस भेरी नगरपालिकामा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनका लागि विश्वव्यापी तथा राष्ट्रिय तहमा भएका विषयगत क्षेत्रको अभ्यास, स्थानीय आवश्यकता र पालिकाको संस्थागत संरचना अनुसार सातवटा विषयगत क्षेत्र निर्धारण गरिएको छ। विषयगत क्षेत्रको जिम्मेवारी देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ६: विषयगत क्षेत्र र यसको नेतृत्व

क्रसं	विषयगत क्षेत्र	नेतृत्व / सम्पर्क शाखा
१	समन्वय, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र	नगर प्रमुख – नगर विपद् व्यवस्थापन समिति (संयोजक) सम्पर्क शाखा: वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा
२	प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र	संयोजक - सामाजिक विकास विषयगत समिति सम्पर्क शाखा: स्वास्थ्य शाखा
३	आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री एवम् बन्दोबस्ती विषयगत क्षेत्र	संयोजक - वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन विषयगत समिति सम्पर्क शाखा: वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा
४	खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र	संयोजक - सामाजिक विकास विषयगत समिति सम्पर्क शाखा: खानेपानी तथा सरसफाई शाखा
५	आपत्कालीन संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्र	संयोजक - सामाजिक विकास विषयगत समिति सम्पर्क शाखा: शिक्षा शाखा
६	विपद् लेखाजोखा एवम् सूचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र	संयोजक - वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन विषयगत समिति सम्पर्क शाखा: आपत्कालीन कार्य संचालन केन्द्र
७	जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषयगत क्षेत्र	संयोजक - पूर्वाधार विकास विषयगत समिति, /आर्थिक विकास समिति सम्पर्क शाखा: पूर्वाधार विकास शाखा,

२.१०.१ समन्वय, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र

नगरपालिका क्षेत्रमा कुनै पनि विपद्को घटना वा स्वास्थ्य संकटको स्थिति हुनासाथ तत्काल प्रतिकार्यमा जुटेर मानवीय जीवन रक्षा तथा सम्पत्तिको सुरक्षा गरी जनजीवन सामान्य अवस्थामा ल्याउनु पर्ने हुन्छ । यसका लागि गाउँ विपद् व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षको हैसियतले विपद् प्रतिकार्यको सम्पूर्ण नेतृत्व नगरपालिका अध्यक्षले गर्नुपर्दछ । विपद्को परिस्थितिमा एकातिर अन्य विषयगत क्षेत्रका साथै नगरपालिका मातहतका स्रोत साधन र सबै संयन्त्रहरू प्रतिकार्यका लागि परिचालन गर्नुपर्दछ भने विपद्को प्रभाव अनुसार बाह्य सहयोगको लागि नगरपालिकाभित्र र बाहिर, जिल्ला, प्रदेश तथा केन्द्रीय निकायहरूसम्म समन्वय गर्नुपर्दछ । विपद् पूर्वतयारीका लागि सरोकारवाला निकायहरूसँग निरन्तर समन्वय र सहकार्य गर्ने तथा विपद्को समयमा विपद् प्रभावित समुदायमा तुरुन्त खोज उद्धार, प्राथमिक उपचार र राहत वितरणको लागि समन्वय गर्ने, विपद् प्रभावितहरूको पहिचान गरी परिचयपत्र उपलब्ध गराउने, मानिसको मृत्यु भएमा सनाखत गरी शव व्यवस्थापन (वा हस्तान्तरण) को प्रवन्ध मिलाउने र यसको लागि समयमै आवश्यक पूर्वतयारी गर्ने समन्वय, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्रको मुख्य जिम्मेवारी हो । यस विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व नगरपालिका अध्यक्षले गर्दछन् । पालिकामा रहेका

सुरक्षा निकाय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी निजी क्षेत्रका प्रतिनिधि र अन्य सबै विषय क्षेत्रका संयोजनकर्ताहरू यसमा सदस्य रहन्छन् । प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत यस विषयगत क्षेत्रको सदस्य सचिवको रूपमा रहन्छन् ।

२.१०.२ प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र

विपद्को समयमा खोज उद्धार कार्यसँगै घाइतेहरूको जीवन रक्षाको लागि प्राथमिक उपचार सेवा आवश्यक पर्दछ । त्यसपछि गम्भीर प्रकृतिका घाइतेहरूको लागि थप उपचारको प्रवन्ध गर्नु पर्दछ । प्रभावित समुदाय तथा अस्थायी आश्रयस्थलमा स्वास्थ्य सेवालाई निरन्तरता दिनु पर्ने हुन्छ । महामारीजन्य विपद् तथा स्वास्थ्य संकटको समयमा रोकथाम तथा व्यवस्थापनमा स्वास्थ्य क्षेत्रको प्रमुख भूमिका हुन्छ । विपद् प्रभावित समुदायका बालबालिका, बृद्धबृद्धा, गर्भवती तथा दुध खुवाउने आमाहरूको लागि थप पोषणयुक्त खानाको आवश्यकता पर्दछ । नगरपालिकाको स्वास्थ्य संरचना र क्षमताको परिचालन गरी प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य सेवा र पोषणको प्रवन्ध गर्नु यस विषयगत क्षेत्रको प्रमुख जिम्मेवारी हो । साथै यस विषयगत क्षेत्रले कोभिड-१९ लगायतका महाव्याधीको संक्रमण, स्वास्थ्य संकटको रोकथाम, नियन्त्रण र व्यवस्थापनको कार्य समेत गर्नेछ । यस विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व नगरपालिकाको सामाजिक विकास समितिको संयोजकले गर्दछन् भने नगरपालिकाको स्वास्थ्य शाखा प्रमुख सदस्य सचिव रहन्छन् । नगरपालिकामा रहेका स्वास्थ्य संस्था तथा अस्पतालहरू र स्वास्थ्य तथा पोषणको क्षेत्रमा काम गर्ने संस्थाका प्रतिनिधिहरू यस विषयगत क्षेत्रको सदस्यको रूपमा रहन्छन् ।

२.१०.३ आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री एवम् बन्दोबस्ती विषयगत क्षेत्र

नगरपालिका क्षेत्रमा कुनै पनि विपद्को घटना वा स्वास्थ्य संकटको स्थिति हुनासाथ त्यसबाट विस्थापित तथा प्रभावित भएकाहरूलाई बस्नको लागि आश्रयस्थल र आश्रयस्थलमा बसेका वा समुदायमै रहेका प्रभावितहरूलाई चामल, दाल, नुन, तेल आदि खाद्य सामग्री उपलब्ध गराउने खानेकुरा, पकाउनको लागि आवश्यक प्रवन्ध मिलाउने ओढ्ने ओछ्याउने लगायतका गैर खाद्य सामग्री एवम् लगाउने कपडाको प्रवन्ध गर्ने । महामारीजन्य स्वास्थ्य संकटको समयमा क्वारेन्टिन एवम् आइसोलेसन केन्द्रको व्यवस्थापन गर्ने, खोज उद्धार, राहत एवम् स्वास्थ्य सामग्रीहरूको खरिद तथा भण्डारण एवम् ढुवानीको प्रवन्ध गर्ने, विपद् लेखाजोखा लगायतका कामको लागि आवश्यक बन्दोबस्त मिलाउने यस विषय क्षेत्रको मुख्य जिम्मेवारी हो । यस विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिको संयोजकले गर्दछन् भने विपद् व्यवस्थापन सम्पर्क अधिकृत सदस्य सचिवको रूपमा रहन्छन् ।

२.१०.४ खानेपानी, सरसफाई तथा स्वस्थता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र

विपद् पश्चात प्रभावित समुदायमा खानेपानी तथा सरसफाईका पूर्वाधारहरूमा क्षति पुग्छ । विस्थापितहरूले आश्रय लिएको आश्रयस्थलमा खानेपानी र सरसफाईको उचित र पर्याप्त प्रवन्ध गर्नु पर्दछ । विपद्पछि सरसफाई र स्वस्थताको उचित प्रवन्ध नभएमा विभिन्न महामारी फैलिन सक्छ । विपद् प्रभावितहरूको लागि स्वच्छ र पर्याप्त खानेपानी तथा सरसफाईको प्रवन्ध गर्नु, विपद् प्रभावित समुदाय तथा अस्थायी आश्रयस्थल वा क्वारेन्टिन र आइसोलेसन केन्द्रहरूमा खानेपानी एवम् सरसफाईको प्रवन्ध तथा स्वस्थता प्रवर्द्धन गर्नु, प्रभावितहरूको लागि मापदण्ड अनुसारको सरसफाई तथा स्वस्थता प्रवर्द्धनका सामग्रीहरूको सुनिश्चिता गर्नु, विपद्जन्य घटनाबाट सिर्जना भएका फोहोरहरू सरसफाई गर्नु, मरेका पशुपंक्षीहरूको व्यवस्थापन गर्नु, व्यक्तिगत सरसफाईको लागि स्वस्थता सम्बन्धी सरसामानहरू क्लोरिण, पियुष, जस्तै: हाईजिन किट) िन, डस्टविन, आदिउपलब्ध गर (ाउनु, विपद्बाट क्षति भएका खानेपानी तथा

सरसफाईका पूर्वाधारहरू पुनर्स्थापना गर्न सहयोग गर्नु यस विषयगत क्षेत्रको मुख्य जिम्मेवारी हो । यस विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व सामाजिक विकास समितिको संयोजनकले गर्दछन् भने खानेपानी तथा सरसफाई शाखा प्रमुखले सदस्य सचिवको रूपमा काम गर्दछन् । खानेपानी सरसफाई तथा स्वस्थता प्रवर्द्धनको क्षेत्रमा काम गर्ने संस्थाका प्रतिनिधिहरू यस विषयगत क्षेत्रको सदस्य रहन्छन् ।

२.१०.५ संरक्षण तथा आपत्कालीन शिक्षा विषयगत क्षेत्र

विपद्को घटना पछि परिवारहरू विस्थापित हुन्छन् । कतिपय बालबालिकाले अविभावक गुमाउँछन् । यस्तो अवस्थामा महिला र बालबालिकामाथि हिंसा बढ्छ । यस नगरपालिकामा धेरै विद्यालयहरू पहिरो, आगलागी, चट्याङ् जस्ता प्रकोपको जोखिममा छन् र विगतमा पनि प्रभावित हुँदै आइरहेका छन् । ठूलो भूकम्प आएको खण्डमा अधिकांश विद्यालयमा क्षति पुग्छ । कोभिड-१९ को महामारीको कारण लामो समयसम्म विद्यालयहरू बन्द भए । संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्रले विपद्को समयमा किशोरी, गर्भवती महिला, सुत्केरी, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, शिशु, बालबालिका, बृद्धबृद्धाहरूलाई संरक्षण गर्ने, उनीहरूको आवश्यकता बमोजिमका सरसामानहरू जस्तै: सेनेटरी प्याड, खेलकुदका सामान आदि उपलब्ध गराउने, घरपरिवारका सदस्य गुमाएकाहरू तथा विपद्का कारण त्रसित व्यक्तिहरूलाई मनोसामाजिक परामर्श सेवा दिने र हिंसामुक्त वातावरण सिर्जना गर्ने जस्ता जिम्मेवारी निर्वाह गर्नु पर्दछ । विद्यालयहरू क्षति भएमा वा भौतिक उपस्थितिमा विद्यालय सञ्चालन गर्ने अवस्था नभएमा तत्काल शैक्षिक निरन्तरताको लागि वैकल्पिक व्यवस्था गर्ने र सामान्य अवस्थामा यसको लागि पूर्वतयारी तथा सुरक्षित विद्यालय कार्यढाँचालाई कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्ने, वैकल्पिक सिकाई निरन्तरताको लागि उपयुक्त ठाउँको पहिचान गरी आवश्यक सामग्रीहरूको तयारी गर्ने, सुरक्षित सिकाईको वातावरण तयार गरी शैक्षिक गतिविधिहरूलाई निरन्तरता दिने, संरक्षण तथा शिक्षा क्षेत्रको क्षति र आवश्यकताको लेखाजोखा गरी पुनर्स्थापन र पुनर्निर्माणमा सहयोग गर्ने र विद्यालय मार्फत स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् सुरक्षा सम्बन्धी चेतना समुदायमा विस्तार गर्न सहयोग गर्ने यस विषयगत क्षेत्रको मुख्य जिम्मेवारी हो । नगरपालिकाको सामाजिक विकास समितिको संयोजकले यस विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व गर्दछन् भने शिक्षा शाखा प्रमुख सदस्य सचिव रहन्छन् । नगरपालिकामा रहेका संरक्षण तथा शिक्षा क्षेत्रमा काम गर्ने संस्थाका प्रतिनिधिहरू यस विषयगत क्षेत्रको सदस्य रहन्छन् ।

२.१०.६ विपद् लेखाजोखा एवम् सूचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गर्न विपद्सँग सम्बन्धित र अन्य सामाजिक आर्थिक तथ्याङ्कको आवश्यकता पर्दछ । अझ विपद् पश्चात खोज उद्धार राहत र प्रतिकार्यका कामहरू अघि बढाउन विपद्को सामान्य तथा विषयगत क्षतिको तथ्याङ्क आवश्यक पर्दछ । विपद् लेखाजोखा एवम् सूचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्रले विपद्को क्षति तथा नोक्सानीको लेखाजोखा गर्ने यी सूचनाहरूलाई व्यवस्थापन गर्ने र विषयगत क्षेत्रका विवरणहरू सम्बन्धित क्षेत्रलाई उपलब्ध गराई पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनमा सहयोग गर्दछ । वडा स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति, वडा कार्यालय र स्थानीय सुरक्षा निकायसँग समन्वय गरी प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा गरी तत्काल विपद्को क्षतिको सूचना संकलन गर्ने संयन्त्र विकास गर्ने । क्षतिको प्रारम्भिक लेखाजोखा तथा क्षेत्रगत आवश्यकता लेखाजोखा गर्न गृह मन्त्रालयले तयार गरेको विपद् लेखाजोखा मार्गदर्शनको आधारमा आवश्यक फारम तयार गर्ने र तालिम दिई जनशक्ति तयार गर्ने । क्षतिको लेखाजोखाको आधारमा प्रभावितहरूको वर्गीकरण गरी परिचयपत्र उपलब्ध गराउन स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सहयोग गर्ने । विपद्का सूचनाहरू स्थानीय आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रमा व्यवस्थापन गर्ने

र निर्धारित प्रक्रिया बमोजिम जिल्ला, प्रदेश तथा केन्द्रीय आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रमा पठाउने यस विषयगत क्षेत्रको मुख्य जिम्मेवारी हो । यस विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिको संयोजनकले गर्नेछन् भने स्थानीय आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र हेर्ने अधिकृत सदस्य सचिवको रूपमा रहनेछन् । नेपाल रेडक्रस सोसाइटी लगायत विपद् लेखाजोखा क्षेत्रमा अनुभव भएका र स्वयम् सेवक परिचानल गर्ने क्षमता भएका स्थानीय संस्थाहरू यस विषयगत क्षेत्रमा सदस्यका रूपमा रहनेछन् ।

२.१०.७ जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषयगत क्षेत्र

यस विषयगत क्षेत्रले विपद्को कारण अवरूद्ध हुन पुगेका अत्यावश्यक सेवाहरू (जस्तै: सडक)विद्युत, खानेपानी, टेलिफोन तत्काल (सामाजिक आर्थिक पूर्वाधार र सुचारू गर्ने र त्यस्ता सेवा प्रदान गर्ने निकायका कार्यालयहरूमा क्षति पुगेमा वैकल्पिक व्यवस्था गर्ने अवस्थालाई चलायमान बनाई जनजीवनलाई सामान्य बनाउने जिम्मेवारी निर्वाह गर्दछ । विपद् पश्चात विस्थापितहरूलाई तत्काल अस्थायी आश्रयस्थल व्यवस्थापन गर्न तथा आवास, खानेपानी, सरसफाई लगायतका अस्थायी पूर्वाधार तयार गर्न सहयोग गर्दछ । त्यसैगरी पुनर्स्थापनको चरणमा स्थायी संरचनाहरू पुनर्निर्माण नहुँदासम्मको लागि अस्थायी संरचना तथा पूर्वाधार तयार गर्ने काम गर्दछ । आपत्कालीन अवस्थामा पूर्वाधार क्षति भएर आवतजावत अवरूद्ध भएमा सेवा सुचारू गर्नका लागि तत्काल अस्थायी पूर्वाधार तयार गर्ने । प्रभावित समुदायसम्म राहत तथा प्रतिकार्यको पहुँच सहज बनाउन तत्काल अस्थायी पूर्वाधारहरूको विकास गर्ने । नगरपालिकाले पूर्वाधार निर्माण गर्दा मापदण्ड बमोजिम र विपद् सुरक्षित भएको सुनिश्चित गर्ने । आपत्कालीन प्रयोजनका लागि अस्थायी आश्रयस्थल, त्यसमा आवश्यक खानेपानी तथा सरसफाईका पूर्वाधारहरू तयार गर्ने । विपद्बाट क्षति भएका संरचनाहरूको पुनर्निर्माण गर्दा बहुप्रकोपको जोखिमबाट सुरक्षित स्तरीय मापदण्ड अनुसार भएको सुनिश्चित गर्ने । विपद्को प्रकृति र प्रभाव हेरी यस विषयगत क्षेत्रको काम विपद्को तत्कालको अवस्थादेखि पुनर्निर्माणको काम नसकिँदासम्म चल्न सक्छ र विपद् व्यवस्थापनका चारबटै चरणमा काम गर्नुपर्ने हुन्छ । यस विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व पूर्वाधार विकास समितिको संयोजकले गर्दछन् भने पूर्वाधार विकास शाखा प्रमुख यसको सदस्य सचिवको रूपमा रहन्छन् । माथि उल्लिखित विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व र सदस्य संस्थाहरूको विवरण अनुसूची-२ मा राखिएको छ ।

खण्ड तीन : पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

३.१ सामान्य पूर्वतयारी कार्ययोजना

विपद्को सम्भावना र त्यसबाट हुनसक्ने जनधनको क्षति कम गर्न र पर्याप्त पूर्वतयारी गरी विपद् एवम् स्वास्थ्य संकट प्रतिकार्य क्षमता सुदृढ गर्न स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले नियमित रूपमा पूर्वतयारीका विभिन्न गतिविधिहरू संचालन गर्नु पर्दछ । विपद् पूर्वतयारी र विपद् एवम् स्वास्थ्य संकट व्यवस्थापनलाई विकासका गतिविधिहरूमा जोडेर जोखिमका स्रोतहरूको न्यूनीकरण गर्दै प्रतिकार्यका लागि आधार तयार गर्न सामान्य पूर्वतयारीका रूपमा देहाय बमोजिमको कार्ययोजना तयार गरिएको छ ।

तालिका ७: भेरी नगरपालिकाको सामान्य पूर्वतयारी योजना

क्र.सं.	सामान्य पूर्वतयारीका कार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	मुख्य जिम्मेवारी
१	नगर आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रमा सञ्चार एवम् खोज उद्धार तथा प्राथमिक उपचार सामग्रीको प्रवन्ध गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	१	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
२	नगरपालिका सबै वडामा समुदायमा आधारित खोज उद्धार कार्यदल गठन गर्ने	तत्काल	वडा	१३	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति
३	प्रदेश र केन्द्रीय तहसँग समन्वय हुने गरी विपद् जोखिम न्यूनीकरण वेब पोर्टल विकास गरि सञ्चालन गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	१	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
४	विपद् पश्चातको आवश्यकताको लेखाजोखाको लागि आधुनिक सूचना प्रविधिको उपयोग गरेर द्रुत आँकलन प्रणाली प्रक्रिया तयार गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	१	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
५	आपत्कालीन अस्थायी आश्रयस्थलको लागि नगरमा खुला क्षेत्र पहिचान गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	१	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति

६	प्रत्येक सार्वजनिक, सरकारी र व्यावसायिक भवनमा आपत्कालीन निकासी मार्ग (Evacuation Route) र आपत्कालीन भेला हुने स्थान (Assembly Point) छुट्याई विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गर्ने, गराउने	२०७९ साउन	सबै सम्बन्धित संस्थाहरू	वार्षिक	सम्बन्धित कार्यालय
७	वडामा भएका सामुदायिक भवनहरूमा आपत्कालीन अस्थायी आश्रयस्थल तथा क्वारेन्टिन सञ्चालनको लागि सडक खानेपानी सरसफाइका पूर्वाधार तयार गर्ने	२०७९ साउन	पहिचान गरिएका स्थानहरू	आवश्यकता अनुसार	पूर्वाधार विकास शाखा
८	प्रत्येक वडामा आपत्कालीन आश्रयस्थल तथा क्वारेन्टिन / आइसोलेसन सेन्टर मा प्रयोग गर्न सकिने सुरक्षित सामुदायिक भवनको पहिचान / निर्माण गर्ने	नियमित	वडा	प्रत्येक वडामा कम्तिमा एउटा	पूर्वाधार विकास शाखा वडा कार्यालय
९	विपद्बाट हुने मानवीय क्षति बाली पशु, घर तथा सम्पतिको लागि कार्यबिधि बनाई बीमा गर्न प्रोत्साहन गर्ने	२०७९ साउन	नगरपालिका क्षेत्र	वार्षिक	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
१०	विपद् जोखिम व्यवस्थापनका लागि समुदायमा आधारित संस्थाहरू, स्थानीय गैर सरकारी संस्थाहरू, स्थायी प्रकृतिका उपभोक्ता समितिहरू र नागरिक संस्थाहरूबीच सहकार्यको लागि संयन्त्र तयार गर्ने	२०७९ साउन	नगरपालिका क्षेत्र	वार्षिक	नगरपालिका/ वडा विपद् व्यवस्थापन समिति
११	नगरपालिका क्षेत्रका प्रमुख प्रकोपहरू (भूकम्प, आगलागी र सडक दुर्घटना, महामारी नियन्त्रण) को लागि परिदृष्यमा आधारित कृतिम घटना अभ्यास नियमित सञ्चालन गर्ने	नियमित	नगरपालिका क्षेत्र	वार्षिक	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
१२	नगरपालिकाको स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना वार्षिक रूपमा अद्यावधिक गर्ने	नियमित	नगरपालिका	वार्षिक	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
१३	सबै विषयगत क्षेत्रको कार्यतालिका बनाएर नियमित बैठक बस्ने	नियमित	नगरपालिका	तीन तीन महिनामा	सबै विषयगत क्षेत्र

३.२ पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना

यस नगरपालिकामा पर्न सक्ने विपद् त्यसको पूर्वानुमानित आँकलनका आधारमा देहाय बमोजिम सात वटा विषयगत क्षेत्रको पूर्वतयारीका कार्यहरू निर्धारण गरिएको छ। उक्त क्रियाकलापहरू कार्यान्वयनको जिम्मेवारी सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रको हुनेछ भने आवश्यकता अनुसार अन्य निकाय वा क्षेत्रसँग समन्वय गरी काम गर्नेछन्।

३.२.१ समन्वय, खोज तथा उद्धार विषय क्षेत्र

तालिका ८; समन्वय, खोज तथा उद्धार विषय क्षेत्र

क्र.सं.	पूर्वतयारीका कार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	समन्वय/सहयोग
१	वडा तहमा गठन भएका खोज उद्धार टोलीलाई तालिम दिएर प्रथम सामुदायिक उद्धारक (First Community Responders) तयार गर्ने	साउन २०७९	वडा	१३	सुरक्षा निकाय, नेपाल रेडक्रस
२	खोज उद्धारका लागि आवश्यक उपकरण सामग्रीहरूको आवश्यकता आँकलन गरी खरिद गर्ने	साउन २०७९	नगरपालिका	१	सुरक्षा निकाय, नेपाल रेडक्रस
३	खोज उद्धार टोली परिचालनको लागि न्यूनतम् खोज उद्धार सामग्री खरिद गरी तयारी अवस्थामा राख्ने	साउन २०७९	वडा	१३	सुरक्षा निकाय, वडा कार्यालय
४	खोज तथा उद्धारका लागि प्रयोग गर्न सकिने सवारी साधनहरू र एम्बुलेन्सहरूको सूची र सम्पर्क व्यक्तिको विवरण तयार गर्ने	नियमित	नगरपालिका	१	सम्बन्धित संस्था
५	सबै विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू तथा सरोकारवाला निकाय र संस्थाहरूको सम्पर्क ठेगाना अद्यावधिक राख्ने	नियमित	नगरपालिका	१	सबै विषयगत क्षेत्र

३.२.२ प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषय क्षेत्र

क्र.सं.	पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरु	समय	स्थान	परिमाण	समन्वय/सहयोग
१	नगरपालिका सबै वडामा स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाको समन्वयमा द्रुत प्रतिकार्य टोली (RRT) गठन गर्ने	तत्काल	वडा	हरेक वडामा एक	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति
२	नगरपालिकाको सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा आपत्कालीन प्रयोजनको लागि औषधिको 'बफर स्टक' व्यवस्थापन गर्ने र औषधि उपलब्ध भएको सुनिश्चित गर्ने	नियमित	वडा	स्वास्थ्य संस्था अनुसार	सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था
३	वडा तहमा प्राथमिक उपचार कार्यदल गठन गर्ने	तत्काल	वडा	हरेक वडामा एक	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति
४	स्वास्थ्यकर्मी, महिला स्वयं सेविका र वडा स्तरीय कार्यदलका सदस्यहरुको लागि प्राथमिक उपचार तालिम सञ्चालन गर्ने	नियमित	वडा	१३	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
५	समुदायमा जनस्वास्थ्य सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	नियमित	नगरपालिका	१३	नगरपालिका
६	विपद्को समयमा गर्भवती तथा सुत्केरी महिला र बालबालिकाहरुमा पोषण आवश्यकता पूर्तिका लागि पुरक खाना आवश्यकताको आँकलन गर्ने		नगरपालिका	१३	विपद् लेखाजोखा विषयगत क्षेत्र
७	आपत्कालीन अवस्थामा घाइतेहरुको थप उपचारको लागि रिफरल प्रकृया तय गर्ने		नगरपालिका	१	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति

३.२.३ आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र

तालिका ९; आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र

क्र.सं.	पूर्वतयारीका कार्यहरु	समय	स्थान	परिमाण	समन्वय/सहयोग
१	अस्थायी आश्रय स्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री र राहत व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरुको सम्पर्क ठेगाना अद्यावधिक राख्ने	नियमित	नगरपालिका	१	सम्बन्धित संस्था
२	नगरपालिकामा भएका हेभी इक्वीपमेन्ट, ढुवानीका साधनहरु तथा सवारी साधनहरुको लगत तयार गरी आपत्कालीन अवस्थामा प्रयोग गर्न निजी क्षेत्रसँग सम्झौता गर्ने	साउन २०७९	नगरपालिका	१	सम्बन्धित संस्था
३	नगरपालिकामा कम्तिमा प्रत्येक वडामा १०० परिवारको लागि आवश्यक पर्ने गैर खाद्य सामग्री सेटको स्टक राख्ने	साउन २०७९	वडा	१३	नेपाल रेडक्रस
४	प्रत्येक वडामा कम्तिमा १०० परिवारका लागि अस्थायी आश्रयको लागि बहुप्रकोपबाट सुरक्षित स्थान पहिचान गरी राख्ने	साउन २०७९	वडा	१३	वडा कार्यालय
५	नगरपालिकामा कम्तिमा ३०० परिवार तथा १५०० जनसंख्याको लागि आवश्यक पर्ने गैर खाद्य सामग्री भण्डारणको क्षमता भएको गोदामघरको व्यवस्था गर्ने	साउन २०७९	नगरपालिका	१	नगरपालिका
६	पहिचान गरिएको स्थानमा अस्थायी आश्रयस्थलका लागि आवश्यक पूर्वाधार, खानेपानी, सरसफाइको प्रवन्ध तथा तत्काल टहरा बनाउन सक्ने व्यवस्था गर्ने	साउन २०७९	नगरपालिका	आवश्यकता अनुसार	पूर्वाधार विकास शाखा
७	पहिचान गरिएका वा तयार गरिएका अस्थायी आश्रयस्थलका संरचना र सुविधाहरु महामारीको समयमा क्वारेन्टिन एवं आइसोलेसन केन्द्रको रूपमा प्रयोग गर्न सक्ने र स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गर्न मिल्ने गरी विकास गर्ने	साउन २०७९	नगरपालिका	आवश्यकता अनुसार	पूर्वाधार विकास शाखा

३.२.४ खानेपानी सरसफाई तथा स्वस्थता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र

तालिका १०; खानेपानी सरसफाई तथा स्वस्थता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र

क्र.सं.	पूर्वतयारीका कार्यहरु	समय	स्थान	परिमाण	समन्वय/सहयोग
१	खानेपानी सरसफाई तथा स्वस्थता प्रवर्द्धन सम्बन्धी आवश्यकताको आँकलन गर्ने	साउन २०७९	नगरपालिका	१	खानेपानी सरसफाई शाखा
२	विपद् लेखाजोखा टोलीलाई खानेपानी सरसफाई तथा स्वस्थता प्रवर्द्धन क्षेत्रको विपद् सूचना संकलनको तालिम दिने	साउन २०७९	नगरपालिका	१	सम्बन्धित शाखा
३	कम्तिमा ५०० परिवारलाई पुग्ने आपत्कालीन सरसफाई तथा स्वस्थता प्रवर्द्धन सामग्री भण्डारणको व्यवस्था मिलाउने	साउन २०७९	नगरपालिका	१	सम्बन्धित शाखा
४	आपत्कालीन आश्रयस्थल वा आश्रयस्थल बनाउन पहिचान गरिएका खुला क्षेत्रमा खानेपानी आपूर्तिको स्रोत र आवश्यक सामग्रीको प्रवन्ध गर्ने	साउन २०७९	नगरपालिका	१	सम्बन्धित शाखा
५	रेडियो टिभी, पत्रपत्रिका र सामाजिक मिडिया मार्फत सरसफाई सम्बन्धी चेतनामूलक कार्यक्रम प्रसारण गर्ने	नियमित	नगरपालिका	नियमित	सम्बन्धित शाखा
६	खानेपानी सरसफाई तथा स्वस्थता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरूको सम्पर्क अध्यावधिक राख्ने	साउन २०७९	नगरपालिका	१	सम्बन्धित शाखा

३.२.५ संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र

तालिका ११; संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र

क्र.सं.	पूर्वतयारीका कार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	समन्वय/सहयोग
१	सबै विषयगत क्षेत्रलाई महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र ज्येष्ठ नागरिकको संरक्षणका तरिकाहरू बारे जानकारी दिने	निरन्तर	नगरपालिका	सबै विषयगत क्षेत्र	महिला तथा बालबालिका शाखा
२	विपद्को समयमा संरक्षण एवम् सुरक्षाका लागि चाहिने सामग्रीहरू खरिद गरी भण्डारण गर्ने	निरन्तर	नगरपालिका	अनुमानित आँकलन अनुसार	महिला तथा बालबालिका शाखा
३	विद्यालयका शिक्षक र महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकालाई आधारभूत मनोसामाजिक परामर्श सम्बन्धी तालीम दिने	निरन्तर	नगरपालिका	सबै वडा र सबै विद्यालयहरू	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
४	सबै विद्यालयमा विद्यालय सुरक्षा कार्यन्वयन कार्यविधि बमोजिम सुरक्षित विद्यालयका न्यूनतम गतिविधि सञ्चालन गर्न सहजीकरण गर्ने	निरन्तर	विद्यालय	सबै विद्यालय	महिला तथा बालबालिका शाखा
५	विद्यालयहरूको संकटासन्नता तथा क्षमता लेखाजोखाको लागि सहयोग गर्ने	साउन २०७९	विद्यालय	सबै विद्यालय	महिला तथा बालबालिका शाखा र अन्य निकाय
६	विद्यालयहरूलाई सिकाई निरन्तरता र पूर्वतयारी सहितको विद्यालय सुरक्षा योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्ने	साउन २०७९	विद्यालय	सबै विद्यालय	सम्बन्धित शाखा

७	विद्यालय व्यवस्थापन समिति तथा प्रअहरुलाई विद्यालय सुरक्षा सम्बन्धी तालिम दिने	साउन २०७९	विद्यालय	सबै विद्यालय	महिला तथा बालबालिका शाखा र अन्य निकाय
८	कृतिम घटना तथा सिमुलेसन अभ्यास सञ्चालन गर्न पालिका र विद्यालयहरुसँग समन्वय गर्ने	निरन्तर	विद्यालय	सबै विद्यालय	महिला तथा बालबालिका शाखा र अन्य निकाय

३.२.६ विपद् लेखाजोखा एवम् सूचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र

तालिका १२: विपद् लेखाजोखा एवम् सूचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र

क्र.सं.	पूर्वतयारीका कार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	समन्वय/सहयोग
१	नगर आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र मार्फत विपद् सम्बन्धी सूचना सङ्कलन, व्यवस्थापन र प्रसारणको व्यवस्था मिलाउने	२०७९ साउन	नगरपालिका	१	जिल्ला आपत्कालीन कार्य संचालन केन्द्र
२	वडा तहमा विपद् लेखाजोखा टोली तयार गर्ने	२०७९ असार	वडा	सबै	नेपाल रेडक्रस
३	विपद् लेखाजोखा टोलीका सदस्यहरुलाई विपद् लेखाजोखा सम्बन्धी तालिम दिने				नेपाल रेडक्रस
४	समुदाय स्तरमा विपद्को समयमा सूचना प्रवाह गर्न SMS मार्फत सूचना प्रसार गर्ने समूहगत प्रणालीको विकास गर्ने	२०७९ असार	नगरपालिका	सधै	मोवाइल सेवा प्रदायक
५	स्थानीय रेडियो एफ एम तथा अन्य सामाजिक मिडियाबाट जनचेतना मूलक सन्देशहरू प्रवाह गर्ने	निरन्तर	नगरपालिका	सधै	पत्रकार महासंघ

६	नगरपालिकाको विपद् सम्बन्धि सम्पूर्ण सूचना तथा गतिविधिहरू नियमित अद्यावधिक गर्ने	निरन्तर	नगरपालिका	सधै	सूचना ब्यबस्थापान शाखा
७	विपद् सूचना प्रवाह प्रकृया तय गरी वस्तीमा भएका घटनाको तत्काल स्थानीय आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रमा अद्यावधिक हुने प्रवन्ध मिलाउने	निरन्तर	नगरपालिका	सधै	सूचना ब्यबस्थापान शाखा

३.२.७ जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्र

तालिका १३ ; जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापन तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्र

क्र.सं.	पूर्वतयारीका कार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	समन्वय/सहयोग
१	जोखिम संवेदनशील भू-उपयोग योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने गराउने	असोज २०७९	नगरपालिका	१	सम्बन्धित शाखा
२	पूर्ण रूपमा भवन आचार संहिता कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्ने गराउने	असोज २०७९	नगरपालिका	निरन्तर	सम्बन्धित शाखा
३	जोखिमयुक्त क्षेत्रहरूको दोहन र अतिक्रमणमा नियन्त्रण गर्ने	कार्तिक २०७९	नगरपालिका	आवश्यक परेमा	सम्बन्धित शाखा
४	पहिचान गरिएका आपत्कालीन आश्रयस्थलमा अस्थायी आवास, सरसफाई, खानेपानी, सडक र विजुलीको पूर्वाधार तयार गर्ने	२०७९-८० सम्म	नगरपालिका	बार्षिक	सम्बन्धित शाखा
५	ग्रामीण सडक निर्माण जस्ता पूर्वाधार विकास गर्दा प्राविधिक र वातावरणीय अध्ययन अनुसार विपद् जोखिम नबढ्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने	निरन्तर	नगरपालिका	निरन्तर	सम्बन्धित शाखा
६	संरचना तथा पूर्वाधारको पुनर्निर्माण अझ राम्रो अझ बलियोको मान्यता अनुरूप गर्ने	निरन्तर	नगरपालिका	निरन्तर	सम्बन्धित शाखा

७	विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरूको सम्पर्क विवरण अद्यावधिक राख्ने र विषयगत क्षेत्रको नियमित बैठक गर्ने	२०७९ असार	नगरपालिका	मासिक	सम्बन्धित शाखा
---	---	-----------	-----------	-------	----------------

३.३ आपत्कालीन प्रतिकार्य (कार्यविधि) कार्ययोजना

आपत्कालीन प्रतिकार्य योजनामा विपद्को समय र विपद् पश्चात् तुरुन्तै चाल्नुपर्ने खोजउपचार एवम् जोखिम क्षेत्रबाट प्रभावितहरूलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण, उद्धार, राहत वितरणका र विपद् लेखाजोखा तथा सूचना व्यवस्थापन र संप्रेषणका क्रियाकलापहरू सहित प्रत्येक विषयगत क्षेत्र परिचालनको समय तालिका सहितको कार्यविधि समावेश गरिएको छ । यसका लागि देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू तर्जुमा गरिएको छ ।

३.३.१ समग्र व्यवस्थापन, खोज तथा उद्धार विषय क्षेत्र

तालिका १४: समग्र व्यवस्थापन, खोज तथा उद्धार विषय क्षेत्र

समय	क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी क्रियाकलापहरू	समन्वय/सहयोग
० देखि २४ घण्टा	१	नगरपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति आकस्मिक बैठक बसी हरेक विषयगत क्षेत्रलाई तयारी अवस्थामा रहन निर्देशन दिने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२	समन्वय खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्रको आकस्मिक बैठक बस्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	३	खोज उद्धार र सुरक्षाको लागि उद्धारकर्मी, सुरक्षाकर्मी परिचालन गर्ने	सुरक्षा निकाय
	४	खोज तथा उद्धारका लागि आवश्यक सामग्री र यातायातको बन्दोबस्त गर्ने	बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र
	५	घाइतेहरूको शिघ्र उद्धार गर्ने र वेपत्ताहरूको खोजी कार्यलाई तीव्रता दिने	सुरक्षा निकाय
	६	सम्भावित जोखिम क्षेत्रका समुदायको सुरक्षित स्थानान्तरण गर्ने	सुरक्षा निकाय, वडा समिति
	७	घाइतेहरूको तत्काल प्राथमिक उपचारका लागि आवश्यक समन्वय गर्ने	स्वास्थ्य विषयगत क्षेत्र
	८	मृतकहरूको पहिचान गरी मुचुल्का गरेर शव आफन्त जिम्मा लगाउने	वडा समिति

२४ घण्टा देखि ७ दिन	९	खोज उद्धार कार्यलाई आवश्यकता अनुसार निरन्तरता दिने	सुरक्षा निकाय
	१०	२४ घण्टाको कामको समीक्षा गरी थप खोज उद्धार कार्य अघि बढाउने	सुरक्षा निकाय
	११	प्रभावितहरूको व्यक्तिगत सम्पत्ति तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको सुरक्षाको लागि सुरक्षाकर्मी परिचालन गर्ने	सुरक्षा निकाय
	१२	आवश्यकता अनुसार शव व्यवस्थापन कार्यलाई निरन्तरता दिने	सुरक्षा निकाय
	१३	बहु क्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा गर्नको लागि सबै विषयगत क्षेत्रलाई समन्वय तथा परिचालन गर्ने	सुरक्षा निकाय
	१४	विपद्को घटनाको प्रकृति हेरी आवश्यकता अनुसार जिल्ला प्रदेश तथा सङ्घीय सरकारसँग समन्वय गर्ने	सुरक्षा निकाय
७ दिनदेखि १ महिना	१५	आवश्यकता अनुसार खोज उद्धार कार्यलाई निरन्तरता दिने	सुरक्षा निकाय
	१६	विपदमा हराएका वा नष्ट भएका अत्यावश्यक दस्तावेजहरूको लगत सङ्कलन गर्ने	सुरक्षा निकाय वडा समिति
	१७	हराएका वा नष्ट भएका कागजातहरूको पुनर्निर्माण तत्काल गर्ने	वडा कार्यालय
	१८	विषय क्षेत्रगत विस्तृत लेखाजोखाको आधारमा विपदबाट भएको क्षतिको लागि पुनर्स्थापना योजना तयार गर्न समन्वय गर्ने	सबै विषयगत क्षेत्र
	१९	विपद् पश्चातको आवश्यकता लेखाजोखाको आधारमा नगरपालिकाको पुनर्निर्माण योजना तयार गर्न समन्वय गर्ने	सबै विषयगत क्षेत्र

३.३.२ प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषय क्षेत्र

तालिका १५ ; प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषय क्षेत्र

समय	क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी क्रियाकलापहरू	समन्वय/सहयोग
० देखि २४ घण्टा	१	प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्रको आकस्मिक बैठक बसी अवस्थाको विश्लेषण गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२	घाइतेको खोज उद्धारसँगै प्राथमिक उपचारका लागि प्राथमिक उपचार टोली परिचालन गर्ने	खोज उद्धार कार्यदल
	३	विपद् प्रभावित क्षेत्रमा प्राथमिक उपचार डेस्क स्थापना गरी सेवा सञ्चालन गर्ने	बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र
	४	गम्भीर अवस्थाका घाइतेहरूलाई थप उपचारको लागि रिफर गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति
	५	दीर्घ रोगीहरू पहिचान गरी उनीहरूको लागि औषधि तथा उपचार सेवा उपलब्ध गराउने	विपद् लेखाजोखा विषयगत क्षेत्र
२४ घण्टा देखि ७ दिन	६	मापदण्ड अनुसार शुद्ध पिउने पानी र प्रभावितहरूको अवस्था अनुसार पोषणयुक्त खानाको सुनिश्चिता गर्ने	खाद्य विषयगत क्षेत्र
	७	विपद् प्रभावित क्षेत्र तथा अस्थायी आश्रयस्थलमा नियमित औषधि उपचारका साथसाथै गर्भवती जाँच, सुत्केरी र परिवार नियोजन सेवालाई निरन्तरता दिने	बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र
	८	मनोसामाजिक परामर्श सेवा सञ्चालनलाई आवश्यकता अनुसार निरन्तरता दिने	संरक्षण विषय क्षेत्र
	९	अस्थायी आश्रयस्थल तथा प्रभावित समुदायमा महामारीजन्य विपद् फैलिन नदिन थोकथामका उपायहरू अपनाउने	खानेपानी तथा सरसफाई विषयगत क्षेत्र
	१०	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रको विषयगत आवश्यकता लेखाजोखा गरी पुनर्स्थापन योजना तयार गर्ने	विपद् लेखाजोखा तथा सूचना व्यवस्थापन क्षेत्र
	११	आवश्यकता अनुसार स्वास्थ्य उपचार र सेवा प्रवाहलाई निरन्तरता दिने	स्वास्थ्य संस्थाहरू

७ दिन देखि १ महिना	१२	थप महामारी फैलिन नदिन रोकथामका उपायहरू निरन्तर गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई विषयगत क्षेत्र
	१३	स्वास्थ्य क्षेत्रको विपद् पछिको आवश्यकताको लेखाजोखा गरी पुनर्निर्माण योजना तयार गर्ने	पुनर्निर्माण विषयगत क्षेत्र

३.३.३ आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र

तालिका १६; आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र

समय	क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी क्रियाकलापहरू	समन्वय/सहयोग
० देखि २४ घण्टा	१	अस्थायी आश्रय स्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री र राहत व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्रको आकस्मिक बैठक बोलाउने र अवस्था विश्लेषण गर्ने, प्रभावित हुनसक्ने जनसंख्याको आँकलन गर्ने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति
	२	विस्थापितहरूको लागि तत्काल अस्थायी बसोबासको प्रवन्ध गर्ने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति
	३	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखाको लागि आवश्यक बन्दोबस्त गर्ने	विपद् लेखाजोखा विषयगत क्षेत्र
	४	उद्धारकर्मी, स्वास्थ्यकर्मी तथा घाइतेहरूको ओसार पसार र राहत सामग्रीको ओसार पसार गर्नको लागि यातायातका साधनहरूको प्रवन्ध गर्ने	खोज उद्धार विषयगत क्षेत्र
	५	विस्थापित तथा अस्थायी आश्रयस्थलमा रहेका सबै परिवारको लागि तत्काल खान मिल्ने खाद्य सामग्री उपलब्ध गराउने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति
	६	विपद् प्रभावितहरूलाई गर्मीको समयमा झुल र जाडोको समयमा न्यानो कपडाको प्रवन्ध गर्ने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति

२४ घण्टा देखि ७ दिन	७	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (Initial Rapid Need Assessment-IRNA) आधारमा आगामी एक महिनाको लागि खाद्य तथा गैर खाद्य आवश्यकताको आँकलन गर्ने	विपद् लेखाजोखा विषयगत क्षेत्र
	८	प्रभावितहरूको लागि अस्थायी आश्रय स्थलमा बसोबासको प्रवन्ध गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति
	९	आश्रय स्थलमा शौचालय, खानेपानी, सरसफाई तथा औषधि उपचारको लागि अन्य विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने	खानेपानी सरसफाई र स्वास्थ्य विषयगत क्षेत्र
	१०	विस्थापित तथा अस्थायी आश्रयस्थलमा रहेका सबै परिवारको लागि खाद्य सामग्री, खाना पकाउने भाँडाकुँडा र ओढ्ने ओछ्याउने सामग्री उपलब्ध गराउने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति
	११	अपांगता भएका व्यक्ति एकल महिला र पुरुषका लागि उपयुक्त आश्रय स्थलको प्रवन्ध गर्ने	संरक्षण विषयगत क्षेत्र
	१२	विपद्को कारण आघातमा रहेका व्यक्तिहरूलाई आश्रयस्थलमा नै मनोसामाजिक परामर्श सेवा प्रदान गर्ने प्रवन्ध गर्ने	संरक्षण विषयगत क्षेत्र
	१३	अस्थायी आश्रयस्थलमा बालबालिकालाई खेल्ने ठाउँको प्रवन्ध गर्ने	संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्र
७ दिन देखि १ महिना	१४	आवश्यकता अनुसार विस्थापितहरूलाई घर फर्किने वातावरण तयार गरी घर फर्काउने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति
	१५	भौतिक संरचना पुनर्निर्माणका लागि आवश्यक काठ सहूलियत दरमा उपलब्ध गराउन सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहसँग समन्वय गर्ने	सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति
	१६	अस्थायी आश्रयस्थलमा रहेका बालबालिकाको सिकाई निरन्तरताको लागि नगरपालिकाको शिक्षा शाखा र शिक्षा विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने	संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्र
	१७	विपद् पश्चातको आवश्यकता लेखाजोखाको लागि आवश्यक बन्दोबस्त मिलाउने	विपद् लेखाजोखा तथा सूचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र

३.३.४ खानेपानी, सरसफाई तथा स्वस्थता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र

थालिका १७ ; खानेपानी, सरसफाई तथा स्वस्थता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र

समय	क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी क्रियाकलापहरू	समन्वय/सहयोग	
० देखि २४ घण्टा	१	खानेपानी सरसफाई तथा स्वस्थता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्रको आकस्मिक बैठक बसी अवस्थाको विश्लेषण गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति	
	२	प्रभावित समुदाय तथा अस्थायी आश्रयस्थलमा सुरक्षित शुद्ध पिउने पानी तथा सरसफाईको लागि मापदण्ड अनुसारको आवश्यक पानी उपलब्ध गराउने प्रवन्ध गर्ने	अस्थायी आश्रय स्थल तथा राहत व्यवस्थापन क्षेत्र	
२४ घण्टा देखि ७ दिन	३	खानेपानी तथा सरसफाई आवश्यकताको आँकलन गर्ने	विपद् लेखाजोखा क्षेत्र	
	४	अस्थायी आश्रय स्थलमा सरसफाईका अस्थायी संरचनाहरू तयार गर्ने	अस्थायी आश्रय स्थल तथा राहत व्यवस्थापन क्षेत्र	
	५	प्रभावित समुदायमा सामान्य क्षति भएका खानेपानी तथा सरसफाईका संरचनाहरू तत्काल मर्मत गर्ने	पुनर्स्थापन तथा पुनर्निर्माण विषयगत क्षेत्र	
	६	खानेपानी शुद्धीकरणका विधिहरू समुदायलाई जानकारी गराउने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति	
	७	अस्थायी आश्रयस्थलको फोहोर मैला व्यवस्थापनको प्रवन्ध गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति	
	८	अस्थायी आश्रयस्थलमा नियमित स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई शिक्षा प्रवर्द्धन गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति	
	९	खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रको पुनर्स्थापन योजना तयार गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति	
	१०	अस्थायी आश्रय स्थलमा मापदण्ड अनुसारको खानेपानी र सरसफाईको प्रवन्ध नियमित गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति	
	७ दिन देखि १ महिना	११	आवश्यकता अनुसार अस्थायी आश्रय स्थलमा खानेपानी र सरसफाईको प्रवन्ध नियमित गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
		१२	खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रको क्षेत्रगत आवश्यकताको लेखाजोखा गर्ने	विपद् लेखाजोखा विषयगत क्षेत्र

	१३	अस्थायी सिकाई केन्द्रहरूमा खानेपानी र सरसफाईको प्रवन्ध गर्ने	संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्र
	१४	विपद् पछिको क्षेत्रगत आवश्यकताका आधारमा खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रको पुनर्निर्माण योजना तयार गर्ने	विपद् लेखाजोखा विषयगत क्षेत्र

३.३.५ संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र

तालिका १८; संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र

समय	क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी क्रियाकलापहरू	समन्वय/सहयोग
० देखि २४ घण्टा	१	संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्रको आकस्मिक बैठक बसी अवस्थाको विश्लेषण गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२	अवस्था अनुसार आपत्कालीन प्रतिकार्यको लागि विद्यालय बन्द गर्नु पर्ने भएमा बन्द गर्न नगर विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सिफारिस गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	३	विद्यालयको क्षति तथा शिक्षक विद्यार्थीको अवस्थाको आँकलन गरी खोज उद्धारमा सहयोग गर्ने	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
	४	आवश्यकता अनुसार प्रभावितहरूलाई मनोसाजिक परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
२४ घण्टा देखि ७ दिन	५	शिक्षा क्षेत्रमा भएको क्षतिको प्रारम्भिक विवरण संकलन गरी आवश्यकता आँकलन गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	६	विपद्का कारण हराएका वा छुट्टिएका बालबालिकाहरूलाई अभिभावकसँग पुनर्मिलन गराउने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	७	प्रभावित महिला बालबालिका अपांगता भएका व्यक्ति र जेष्ठ नागरिकलाई संरक्षण दिने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	८	आवश्यकता अनुसार मनोसामाजिक परामर्श कार्यशाला सञ्चालन गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	९	नेपाल प्रहरी र स्थानीय सामाजिक संस्थाहरूबीच संयन्त्र तयार गरी बाहिरबाट आउने व्यक्तिहरूमाथि निगरानी राख्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति

	१०	विपद् प्रभावित समुदाय तथा अस्थायी आश्रयस्थलमा सामाजिक र लैंगिक विभेद नभएको सुनिश्चित गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	११	मानव बेचबिखन, ओसारपसार र अपहरण जोखिम न्यूनीकरणका लागि नगरपालिकाको सिमा नाकाहरूमा नागरिक सुरक्षा चेक पोष्ट स्थापना गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	१२	शिक्षा क्षेत्रमा भएको क्षतिको प्रारम्भिक विवरण संकलन गरी आवश्यकता आँकलन गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	१३	सिकाई निरन्तरताको कार्ययोजना क्रियाशील गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	१४	तत्काल विद्यालय सञ्चालन हुन नसक्ने अवस्थामा अस्थायी सिकाई केन्द्र स्थापना गरी सिकाई सुचारु गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	१५	अस्थायी सिकाई केन्द्र पनि सञ्चालन हुन नसक्ने अवस्थामा वैकल्पिक विधिबाट सिकाई सुचारु गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	१६	शिक्षकहरूका लागि आपत्कालीन शिक्षा सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यशाला सञ्चालन गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	१७	अस्थाई सिकाई केन्द्रहरूमा छात्रा विद्यार्थीहरूमाथि हुन सक्ने हिंसा रोक्नका लागि सुरक्षा संयन्त्र निर्माण गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
७ दिन देखि	१८	बालबालिकाहरूलाई विद्यालय फर्कने वातावरण बनाउन अभिभावकहरूसँग समुदायमा छलफल गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
१ महिना	१९	विपद् प्रभावित विद्यार्थीहरूको लागि अवस्था र आवश्यकता अनुसार विद्यालय पोशाक, पाठ्यपुस्तक र स्टेसनरी सामग्रीहरू उपलब्ध गराउने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२०	विपद् प्रभावित समुदाय वा अस्थायी आश्रयस्थलमा महिला तथा किशोरीमाथि हुने हिंसाका गतिविधिलाई निगरानी राख्ने र विशेष संरक्षणको व्यवस्था मिलाउने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२१	विद्यालय आउने जाने बाटोहरू भत्किएको बिग्रिएको भए मर्मत गराउने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२२	बालबालिकाका लागि मनोरन्जनात्मक क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२३	गम्भीर प्रकृतिको अवस्था बाहेक सामान्यत विपद्को घटना भएको १० दिन सम्ममा सिकाई सुचारु गर्ने प्रवन्ध गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति

		विपद् पछिको आवश्यकता लेखाजोखा गरी संरक्षण तथा शिक्षा क्षेत्रको पुनर्निर्माण योजना तयार गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
--	--	--	----------------------------

३.३.६ जीविकोपार्जन तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्र

तालिका १९; जीविकोपार्जन तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्र

समय	क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी क्रियाकलापहरू	समन्वय/सहयोग
० देखि २४ घण्टा	१	जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा पुनर्निर्माण विषयगत क्षेत्रको आकस्मिक बैठक बसी अवस्थाको बारे छलफल गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२	विपद्बाट क्षति भएका सडक संचार तथा विद्युत पूर्वाधार सूचारू गर्न पहल गर्ने	राहत व्यवस्थापन क्षेत्र
२४ घण्टा देखि ७ दिन	३	पुनर्स्थापनाका लागि आवश्यक पूर्वाधारहरूको आवश्यकता लेखाजोखा गर्ने	विपद् लेखाजोखा विषयगत क्षेत्र
	४	अस्थायी आश्रयस्थलमा आधारभूत अस्थायी पूर्वाधार निर्माण गर्ने	आश्रयस्थल तथा राहत व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र
	५	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (IRA) को आधारमा तत्कालको लागि प्राथमिकता तय गर्ने .	विपद् लेखाजोखा विषयगत क्षेत्र
	६	आफ्नो घर फर्कन चाहने विस्थापितहरूलाई समुदायमा पुनर्स्थापित गर्ने प्रकृया तय गरि पुनर्स्थापित गर्ने	विपद् लेखाजोखा विषयगत क्षेत्र
७ दिन देखि १ महिना	७	क्षेत्रगत विस्तृत लेखाजोखाको आधारमा क्षेत्रगत पुनर्स्थापन योजना तयार गर्ने	विपद् लेखाजोखा विषयगत क्षेत्र
	८	सामान्य क्षति भएका पूर्वाधार तथा संरचनाहरूको मर्मत सम्भार गरी सेवा सुचारू गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	९	विपद् पछिको आवश्यकताको लेखाजोखाको आधारमा नगरपालिकाको पुनर्निर्माण योजना तयार गर्ने	विपद् लेखाजोखा विषयगत क्षेत्र
	१०	पुनर्निर्माण नसकिएसम्म पुनर्निर्माणको कामलाई निरन्तरता दिने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति

३.३.७ विपद् लेखाजोखा एवम् सूचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र

तालिका २०; विपद् लेखाजोखा एवम् सूचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र

समय	क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी क्रियाकलापहरू	समन्वय/सहयोग
० देखि २४ घण्टा	१	आपत्कालीन लेखाजोखा तथा सूचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्रको आकस्मिक बैठक बस्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (IRA) तुरुन्त सञ्चालन गरी खोज उद्धार उपचार र राहत व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	३	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (IRA) को सूचना सबै विषय क्षेत्रलाई उपलब्ध गराउने	सबै विषयगत क्षेत्र
	४	विपद्को प्रारम्भिक विवरण नगर आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रमा अद्यावधिक गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
२४ घण्टा देखि ७ दिन	५	विपद्को क्षतिको विवरण नियमित अद्यावधिक गर्ने	विषयगत क्षेत्र
	६	क्षेत्रगत प्रारम्भिक लेखाजोखाका लागि जनशक्ति परिचालन गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	७	क्षेत्रगत लेखाजोखा विवरण उपलब्ध गराइ सबै विषयगत क्षेत्रलाई पुनस्थापन योजना बनाउन सहयोग गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	८	विपद् प्रभावित क्षेत्रको बजारको लेखाजोखा (आवश्यक सामग्रीको उपलब्धता र प्रतिस्पर्धात्मक मूल्यको अवस्था) गर्ने	विषयगत क्षेत्र
७ दिन देखि १ महिना	९	विपद्को क्षतिको विवरण नियमित अद्यावधिक गर्ने	विषयगत क्षेत्र
	१०	विपद् पछिको आवश्यकताको लेखाजोखा गर्न विषयगत क्षेत्रलाई सहयोग गर्ने	सबै विषयगत क्षेत्र
	११	क्षेत्रगत पुनर्निर्माण योजना तयार गर्न विषयगत क्षेत्रलाई सहयोग गर्ने	सबै विषयगत क्षेत्र

खण्ड चार : स्वास्थ्य संकट पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

यो पालिकामा बाढी पहिरो जस्ता घटना निरन्तर हुने हुनाले झाडापखाला लगायतको महामारी फैलिन सक्ने जोखिम रहेको छ । कोभिड १९ बाट यस पालिकामा जम्मा १२४७ संक्रमित बयको र ३ जनाको मृत्यु नभएको देखिन्छ । २०७९ जेष्ठ मसान्त सम्ममा १२ वर्षमाथिका ९९ प्रतिशतले दुवै डोज खोप पाइसकेका छन् । कोभिडको पहिलो लहरमा नगरका सबै वडामा सामुदायिक क्वारेन्टाइन र एउटा क्वारेन्टाइन सञ्चालन गरिएको । पालिकाले सम्पूर्ण संक्रमितलाई घरमै निशुल्क अक्सिजन उपलब्ध गराएको थियो । कोभिडको समयमा भेरी नगरपालिकामा १ वटा एम्बुलेन्स सञ्चालनको व्यवस्था गरिएको थियो । एउटै एम्बुलेन्स कोभिड विरामीको लागि, गर्भवतीको लागि र अन्य विरामीको लागि सञ्चालन गरिएको थियो । थोरै जनशक्ति, स्वास्थ्य सुरक्षा सामग्रीको अपर्याप्तता र अक्सिजनको कमिका बावजुद कोभिड १९ को पहिलो र दोस्रो लहरको प्रतिकार्य गरिएको थियो ।

नगरको स्वास्थ्य संरचना तथा स्वास्थ्य विषयगत क्षेत्रले अन्य विपद्को समयमा विपद्का कारण घड्ते भएकाहरूलाई तत्काल उपचार र स्वास्थ्य सेवालाई नियमित गर्नको लागि काम गर्दछ भने स्वास्थ्य संकटको अवस्थामा नगरको स्वास्थ्य संरचना तथा स्वास्थ्य विषयगत क्षेत्रले स्वास्थ्य संकटको रोकथाम नियन्त्रण र व्यवस्थापनको लागि अग्र स्थानमा रहेर काम गर्दछ । यसमा अन्य विषयगत क्षेत्रले आफ्नो क्षेत्रबाट सहयोग गर्दछन् । गाँउमा हुनसक्ने स्वास्थ्य संकटलाई ध्यानमा राखी स्वास्थ्य संकट पूर्वतयारी एवम् प्रतिकार्यका देहायबमोजिमका क्रियाकलापहरू तय गरिएको छ ।

४.२ स्वास्थ्य संकट पूर्वतयारी कार्ययोजना

क्र.सं.	पूर्वतयारीका कार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	समन्वय/सहयोग
१	नगरपालिकाकामा रहेका सबै स्वास्थ्य संस्था तथा हस्पिटलहरूको आपत्कालीन योजना तयार गर्ने गराउने	तत्काल	स्वास्थ्य संस्था	सबै स्वास्थ्य संस्था	नगरपालिका
२	पालिका र वडा तहमा द्रुत प्रतिकार्य टोली गठन गर्ने	तत्काल	वडा	वडा कार्यालय	नगरपालिका

३	सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा आपत्कालीन स्वास्थ्य प्रतिकार्य नमुना अभ्यास गर्ने गराउने	नियमित	स्वास्थ्य संस्था	सबै स्वास्थ्य संस्था	नगरपालिका
४	पालिका मातहत रहेका अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुको सेवा, वेड क्षमता अध्यवधिक गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	सबै स्वास्थ्य संस्था	स्वास्थ्य शाखा
५	पालिकाका विभिन्न स्वास्थ्य संस्थामा रहेका स्वास्थ्य जनशक्तिको विवरण अद्यवधिक गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	सबै स्वास्थ्य संस्था	स्वास्थ्य शाखा
६	नगरको स्वास्थ्य संकट सम्बन्धी विवरण सवास्थ्य पाश्चित्र र नगर आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रमा अद्यावधिक गर्ने प्रवन्ध गर्ने	२०७९ साउन	नगरपालिका	१	आपत्कालीन कार्य संचालन केन्द्र
७	महामारीजन्य स्वास्थ्य संकटको समयमा नगरपालिकाको सेवा सञ्चालन सम्बन्धि स्वास्थ्य प्रोटोकल तयार गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	१	स्वास्थ्य शाखा
८	स्वास्थ्य संकटको समयमा नगरपालिकाको स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि तयार गर्ने	२०७९ साउन	नगरपालिका	१	स्वास्थ्य संस्थाहरु
९	महामारीको समयमा जनस्वास्थ्य सेवा (पोषण, खोप, सुरक्षित मातृत्व, बाल स्वास्थ्य, परिवार नियोजन) उपलब्ध गराउने कार्यविधि तयार गर्ने	२०७९ साउन	नगरपालिका	१	स्वास्थ्य शाखा
१०	महामारीजन्य स्वास्थ्य संकटको समयमा विद्यालय तथा शैक्षिक संस्था सञ्चालन सम्बन्धी प्रोटोकल तयार गरी विद्यालय सञ्चालनको प्रवन्ध गर्ने	२०७९ साउन	नगरपालिका	सबै शिक्षालय	संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्र
११	उपचारको लागि विरामी रेफर गर्नको लागि रेफरल पद्धति र रेफरल हस्पिटलको व्यवस्था गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	१	स्वास्थ्य संस्थाहरु

१२	महामारी खासगरी डेगु प्रकोप क्षेत्र नक्शांकन गरी लामखुट्टे निर्मुल गर्ने काम गर्ने	२०७९ साउन	नगरपालिका	निरन्तर	खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्र, वडा कार्यालय
१३	अग्रपंतिमा काम गर्ने स्वास्थ्य तथा सुरक्षा कर्मिको लागि व्यक्तिगत सुरक्षाका सामग्रीहरूको प्रवन्ध गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	निरन्तर	स्वास्थ्य संस्थाहरू
१४	सबै कर्मचारीहरूलाई सुरक्षा प्रोटोकलको जानकारी गराउने	तत्काल	नगरपालिका	निरन्तर	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
१५	महाब्याधिको समयमा बाहिरबाट आउने मानिसहरूलाई राख्न होल्डिङ सेन्टर तथा क्वारेन्टिनको प्रवन्ध गर्ने	आवश्यक ता परेमा	नगरपालिका	आवश्यकता अनुसार	बन्दोबस्ती विषयगत क्षेत्र
१६	पालिकामा बनाइएका आपत्कालीन आश्रयस्थलहरू महामारीको समयमा क्वारेन्टिन तथा आइसोलेसन केन्द्रको रूपमा संचालन गर्न सकिने गरी तयार गर्ने	आवश्यक ता परेमा	नगरपालिका	आवश्यकता अनुसार	अस्थायी आश्रयस्थल तथा बन्दोवस्ती क्षेत्र
१७	महामारीको समयमा सार्वजनिक यातायात सञ्चालन सम्बन्धी प्रोटोकल तयार गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	१	यातायात कम्पनी तथा व्यवसायी समित
१८	महामारीको समयमा आर्थिक क्षेत्र तथा बजार सञ्चालन सम्बन्धि प्रोटोकल तयार गर्ने	२०७९ असार	नगरपालिका	१	उद्योग वाणिज्य संघ
१९	पालिकामा रहका स्वास्थ्य संस्थामा सर्पदंश उपचारको प्रवन्ध गर्ने	२०७९ असार	नगरपालिका	९	स्वास्थ्य संस्थाहरू
२०	स्वास्थ्य संकट तथा महामारी नियन्त्रण र व्यवस्थापन सम्बन्धि स्वस्थ्यकर्मि सुरक्षाकर्मि र द्रुत प्रतिकार्य टोलीलाई तालिम दिने	२०७९ असार	नगरपालिका	२	स्वास्थ्य संस्थाहरू

४.२ स्वास्थ्य संकट प्रतिकार्य कार्ययोजना

समय	क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी क्रियाकलापहरू	समन्वय/सहयोग
० देखि २४ घण्टा	१	पालिका क्षेत्रभित्रको सबै वा कुनै वडामा तीव्र गतिमा महामारी फैलिएमा वा अन्य स्वास्थ्य संकटको अवस्था आएमा स्वास्थ्य सेवा ऐन २०७५ बमोजिम स्वास्थ्य संकटग्रस्त क्षेत्र घोषणा गर्ने	जिल्ला प्रशासन कार्यालय
	२	संकटग्रस्त क्षेत्रमा तत्काल प्रतिकार्यको लागि द्रुत प्रतिकार्य टोली (Rapid Response Team - RRT) परिचालन गर्ने	खोज उद्धार विषयगत क्षेत्र
	३	स्वास्थ्य संकटग्रस्त क्षेत्र घोषणा गरिएको क्षेत्र एवम् अवधिमा स्वास्थ्य सम्बन्धी प्रोटोकल पूर्ण रुपमा पालना गर्ने / गराउने	सुरक्षा निकाय
	४	उच्च संक्रामक महामारी फैलिएको अवस्थामा पालिका प्रवेश गर्ने नाकाहरूमा कडाई गरी स्क्रिनिङ र क्वारेन्टिनको व्यवस्था गर्ने	सुरक्षा निकाय
	५	संक्रमितको कन्ट्याक्ट ट्रेसिङ्ग परीक्षण गरी आइसोलेसन र उपचारको प्रवन्ध गर्ने	स्वास्थ्य संस्थाहरू
	६	अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरू नियमित निःसंक्रमित गर्ने	स्वास्थ्य संस्थाहरू
२४ घण्टा देखि ७ दिन	७	सार्वजनिक ठाउँहरूमा IEC (Information Education and Communication) का माध्यमहरू जस्तै; पोस्टर पम्प्लेट, सार्वजनिक सूचना मार्फत महामारीको कारक, सन्ने तरिका र रोकथामका बारेमा समुदायलाई सचेत गराउने	संचार माध्यम
	८	महामारीजन्य विपद्को लागि सामान्य विरामी र संक्रितहरूको लागि छुट्टाछुट्टै एम्बुलेन्सको प्रवन्ध गर्ने	स्वास्थ्य संस्थाहरू, एम्बुलेन्स संचालक
	९	स्वास्थ्य संकटको समयमा पूर्ण रुपमा सुरक्षा उपाय सहित नियमित स्वास्थ्य सेवा संचालन गर्ने	स्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य संस्थाहरू
	१०	अन्य विपद्को कारणबाट फैलिनसक्ने महामारी निन्त्रणको लागि तयारी रहने	अन्य क्षेत्रहरू
७	११	एक हप्ताको अवस्था विश्लेषण गरी परिस्थितिको आधारमा एक महिनाको लागि कार्ययोजना तयार गर्ने	विपद् लेखाजोखा विषयगत क्षेत्र
	१२	संक्रमण रोकथाम तथा नियन्त्रण कार्यलाई निरन्तरता दिने	अन्य क्षेत्र

दिन देखि १ महिना	१३	जनस्वास्थ्य सेवा (पोषण, खोप, सुरक्षित मातृत्व, बाल स्वास्थ्य, परिवार नियोजन) सुरक्षित तरीकाले नियमित संचालन गर्ने प्रवन्ध मिलाउने	स्वास्थ्य संस्थाहरू
	१४	स्वास्थ्य संकट नियन्त्रण तथा सुरक्षा सम्बन्धी सन्देशमूलक सामग्रीहरू निमित्त प्रसारण गर्ने	सञ्चार माध्यम
	१५	परिस्थितिको नियमित मूल्याङ्कन गरी स्वास्थ्य संकटलाई निरन्तरता दिने वा हटाउने कुराको निर्णय गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति

खण्ड पाँच : कार्यान्वयन अनुगमन तथा सिकाई योजना

५.१ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयन रणनीति

१. यस स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयनका लागि विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४; नियमावली २०७६ तथा स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७५; मा प्रबन्ध भए बमोजिमका आवश्यक संस्थागत संरचना तयार गरिनेछ ।
२. नगरपालिकाको चालु आर्थिक वर्षको विपद् व्यवस्थापन शिर्षकको बजेटबाट प्राथमिकताका आधारमा कार्यान्वयनको शुरुवात गरिनेछ । क्रमशः आगामी वर्षको वार्षिक कार्यक्रममा यस योजनाको कार्यान्वयनको लागि आवश्यक श्रोत व्यवस्थापन गरिनेछ ।
३. विकास साझेदार संस्थाहरू (द्विपक्षीय, बहुपक्षीय, संयुक्त राष्ट्रसंघ अन्तर्गतका निकायहरू र रेडक्रस अभियान) बाट प्राप्त हुने सहायतालाई यस योजनाको कार्यान्वयनको लागि परिचालन गरिनेछ ।
४. निजी तथा व्यावसायिक क्षेत्रको व्यवसायिक सामाजिक उत्तरदायित्व र अन्य पहल मार्फत निजी क्षेत्रको सहभागिता र सहायता विपद् पूर्वतयारीको लागि परिचालन गरिनेछ ।
५. नगरपालिकामा रहेका सामाजिक तथा सामुदायिक संस्थासँग भएको भौतिक, सामाजिक, आर्थिक तथा मानवीय श्रोतलाई यस योजनाको कार्यान्वयनको लागि एकिकृत रूपमा परिचालन गरिनेछ ।
६. यस विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाले निर्दिष्ट गरेका विपद् जोखिम न्यूनीकरण र पूर्वतयारीका गतिविधिहरूलाई नगरपालिकाले सञ्चालन गर्ने नगर योजना, विषयगत योजना तथा कार्यक्रमहरूसँग समायोजन तथा एकिकरण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
७. यस योजनाको कार्यान्वयनको अवस्था अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको लागि नगरपालिकाका उप प्रमुखको संयोजकत्वमा एक अनुगमन समिति रहनेछ । उक्त अनुगमन समितिले अनुगमन गरी नगर विपद् व्यवस्थापन समिति समक्ष प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्नेछ ।
८. नगरपालिकाको वेबसाइटमा विपद् जोखिम व्यवस्थापन पोर्टल तयार गरी स्वास्थ्य संकट एवम् विपद्बाट भएको क्षति तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी भएका गतिविधिहरू नियमित अद्यावधिक गरिनेछ ।
९. पालिका विपद् व्यवस्थापन समितिले वर्षभरिको विपद्को अवस्था र गतिविधिलाई समेटेर नगर विपद् प्रतिवेदन सामान्य अवस्थामा वार्षिक रूपमा प्रकाशन गर्नेछ भने कुनै ठूलो विपद्को अवस्था आएमा आवश्यकता अनुसार प्रतिवेदनहरू प्रकाशित गरिनेछ ।
१०. यस योजनाको कार्यान्वयनबाट प्राप्त सिकाई तथा तत्कालीन आवश्यकताका आधारमा यस स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई वार्षिक रूपमा अद्यावधिक गर्दै लगिनेछ ।

५.२ स्रोत साधनको व्यवस्थापन

विपद् एवम् स्वास्थ्य संकट प्रतिकार्यका लागि नगरपालिकामा उपलब्ध स्रोत साधनको विवरण अनुसूची ३ मा राखिएको छ यसको अतिरिक्त निम्न अनुसार स्रोत साधन उपकरणको आवश्यकता आँकलन गरिएको छ ।

तालिका २१: स्रोत साधन तथा उपकरण आवश्यकता लेखाजोखा

विषयक्षेत्र	आवश्यक स्रोत, साधन/उपकरण	थप सङ्ख्या वा परिमाण	अनुमानित रकम (रु हजारमा)
समन्वय, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र	दम्कल	१	५०००००
	एम्बुलेन्स	१	४००००००
	सब- बाहान	२	९०,०००००
	स्टेचर	१००	५०,००००
	मेगा हेण्ड माइक	४०	८०,०००
	सिटी	३००	१०००
	लाइफ ज्याकेट	६५	१०००००
	सेफ्टी हेल्मेट	०	०
	रबर बोट	७	१०००००
	टर्च लाइट	७०	२०००
	श्रो ब्याग	१७	१०००००
	झटपट झोला	७०	५००००
प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र	प्राथमिक उपचार किट	३५०	२०,०००
	इमेरजेन्सी किट	३००	१०,०००
	ह्याण्डवास तथा साबुन	१००० पिस	५०,०००
	पिपिई सेट/गाउन	३००	३,००,०००
	सर्जिकल ग्लोब	६००	२०,०००
	स्यानीटाईजर	२०० लिटर	३०,०००
	क्लोरिन झोल	५०	२५,००००
	आर.एल. बोटल	३५० बोटल	७०,०००

आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री एवम् बन्दोबस्ती विषयगत क्षेत्र	त्रिपाल अस्थाइ चर्पि खाद्यन्न सामाग्री (नुन, दाल, चामल, तेल आदी) तयारी खाजा	१५० १० आबश्यकता अनुशार आबश्यकता अनुशार आबश्यकता अनुशार	२,२५,००० २०,००,०००
खानेपानी सरसफाई तथा स्वस्थता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र	पियुष एक्वाट्याब पि.ए.भाइल पानी जाँच्ने किट पाईप तथा फिटिङ्स सरसफाई किट/सेट	५०० लिटर ५०० लिटर २०० २०० २०० ३००	१०,००० १०,००० १५,००० ३०,००० १०,००,००० १,००,०००
आपत्कालीन संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्र	ईन्धनबाट चल्ने आरा/ह्याक्सा (Hacksaw) खन्ती (सव्वल) गैति र वेल्चा सेट एयर लिफ्ट ब्याग त्रिपाल/टेन्ट भाँडाकुँडा सेट जस्तापाता	१४ ७० ७० १७ १५० ५० सेट १००० पिस	९,८०,००० १०,००० १०,००० ५०,००० ४,२५,००० ५,००,००० ५,००,०००
विपद् लेखाजोखा एवम् सूचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र	स्वास्थ्यकर्मिहरू नेपाल प्रहरी शसस्त्र प्रहरी नेपाली सेना नगर प्रहरी तालिम प्राप्त नेपाल रेडक्रस सोसाईटीका उदारकर्मिहरू	२५ २० ० ० ३० ५०	

५.३ क्षमता विकास रणनीति र योजना

विपद् एवम् स्वास्थ्य संकट पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नका लागि दक्ष स्रोत व्यक्ति तथा संस्थाहरूको सहयोगमा नगरपालिका तथा विषयगत क्षेत्रको क्षमता विकासका लागि देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिनेछन ।

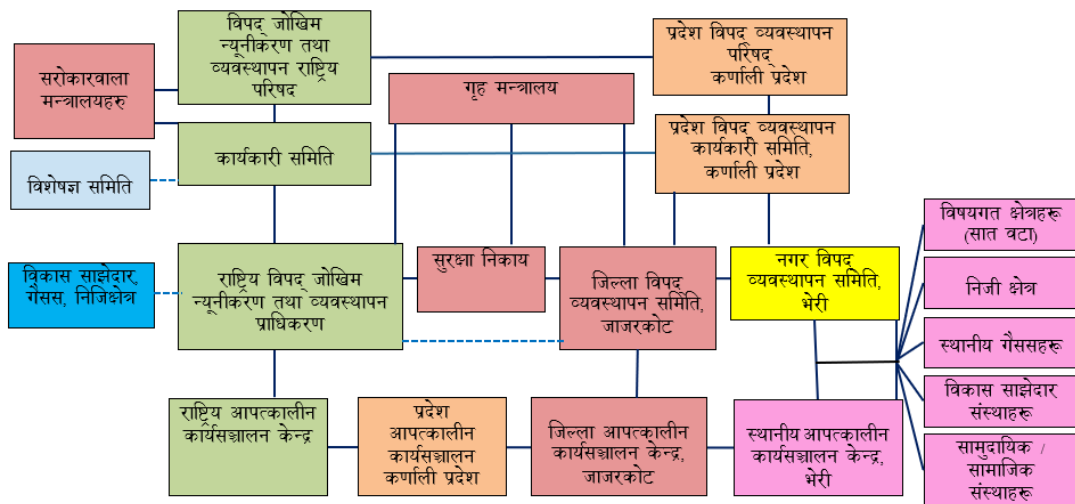
तालिका २२ : क्षमता विकास योजना

क्र.सं.	क्षमता विकास क्रियाकलापहरू	जिम्मेवारी	समयतालिका
१	प्राथमिक उपचार तालिम	स्वास्थ्य शाखा	१ वर्ष भित्र
२	खोज उद्धार तालिम	नेपाली सेना, स.स.त्र. र नेपाल प्रहरी	१ वर्ष भित्र
३	विपद् ब्यबस्थापन समितिलाइ तालिम	नगरपालिका	१ वर्ष भित्र
४	स्यमसेबकहरूलाइ विपद् ब्यबस्थापन सम्बन्धि तालिम	नगरपालिका, नेपाली सेना, स.स.त्र. र नेपाल प्रहरी	१ वर्ष भित्र
५	स्वास्थ्य सरसफाइ सम्बन्धि तालिम	स्वास्थ्य शाखा	१ वर्ष भित्र
६	बिपद् पुर्ब तयारी सम्बन्धि तालिम	नेपाली सेना, सशत्र प्रहरी र नेपाल प्रहरी	१ वर्ष भित्र

५.४ अन्य निकायसँगको समन्वय र सहकार्य

१. नगरपालिकाको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा प्रतिकार्यको लागि प्रमुख रूपमा नगरपालिका भित्र र बाह्य गरी दुई प्रकारको समन्वय गर्नु पर्दछ । पालिकाभित्र पनि नगरपालिका मातहतका निकाय वा समितिबीच र अन्य सरकारी, गैरसरकारी, सामाजिक तथा निजी संस्थाहरूबीच समन्वय र सहकार्य गर्नुपर्ने हुन्छ । बाह्य समन्वयमा जिल्ला, प्रदेश र संघीय तहका सरकारी निकायहरूसँग र अन्य गैर सरकारी तथा सहयोगी निकाय तथा संस्थाहरूसँगको समन्वय पर्दछ ।
२. विषयगत क्षेत्रको अवधारणामा नगरपालिका भित्रका सम्पूर्ण विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यसँग सम्बन्धित संस्था तथा निकायहरू सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रको सदस्य रहनेछन् र उक्त संस्था तथा निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्यको जिम्मेवारी सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व गर्ने विषयगत समिति र यसका संयोजकको हुनेछ ।
३. जिल्ला, प्रदेश तथा संघीय तहका निकायहरूसँगको समन्वय, सुरक्षा निकायहरूसँगको समन्वय तथा नगरपालिका बाहिरका सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरू र दातृ निकायहरूसँगको समन्वयको जिम्मेवारी पालिका अध्यक्षको हुनेछ ।

४. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यको लागि सम्पूर्ण सरकारी, गैरसरकारी, सामाजिक तथा निजी क्षेत्रको स्रोत परिचालन विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाअनुरूप नगरपालिकाको प्राथमिकता अनुसार एकद्वार नीति बमोजिम हुनेछ । सो संरचना यस अनुरूप रहेको छ ।

५.५ अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाई

५.१.१ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समिति

स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको लागि नगरपालिकाको उप-प्रमुखको संयोजकत्वमा देहाय बमोजिमका सदस्यहरू रहेको एक अनुगमन समिति रहनेछ । सामान्य अवस्थामा यस अनुगमन समितिले पूर्वतयारी योजनाको कार्यान्वयनको वार्षिक रूपमा अनुगमन गरी नगर विपद् व्यवस्थापन समितिलाई प्रतिवेदन बुझाउनेछ । कुनै खास विपद् एवम् स्वास्थ्य संकटको अवस्थामा नियमित रूपमा समष्टिगत र विषय क्षेत्रगत प्रतिकार्य र पूर्वतयारीको अनुगमन गरी सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रलाई पृष्ठपोषण गर्नेछ । नगर विपद् व्यवस्थापन समितिले अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समितिका सदस्यहरूको मनोनयन गर्नेछ । यस अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समितिको सदस्यमा मनोनयन गर्दा राष्ट्रिय राजनीतिक दलका नगरपालिका समितिका प्रमुख नै नगरपालिकाको पदाधिकारी रहेको खण्डमा अर्को व्यक्ति मनोनयन गर्नु पर्नेछ । यसैगरी वडाध्यक्षहरूमध्येबाट मनोनयन गर्दा यस योजनाको विषयगत क्षेत्रको संयोजक नरहेका वडाध्यक्षमध्येबाट मनोनयन गर्नु पर्नेछ ।

तालिका : २३ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समिति

क्र.सं.	भूमिका	संस्था	पद
१	संयोजक	भेरी नगरपालिका	भेरी नगरपालिका-उप-प्रमुख
२	सदस्य	भेरी नगरपालिका	संयोजक - विधायन समिति

३	सदस्य	भेरी नगरपालिका	संयोजक - सुशासन समिति
४	सदस्य	भेरी नगरपालिका	संयोजक - आर्थिक समिति
५	सदस्य	राष्ट्रिय राजनीतिक दलका नगर समिति	प्रमुखहरु
६	सदस्य	समितिले तोकेका तीन जना	वडाध्यक्ष
७	सदस्य सचिव	भेरी नगरपालिका	आन्तरिक लेखा प्रमुख

५.१.२ अनुगमन सूचकहरु र लक्ष्य

यस पालिकामा विपदबाट हुने क्षति तथा नोक्सानी घटाउने प्रभावितहरुलाई उचित मानवीय सहायता समयमै उपलब्ध गराउने तथा विपद् एवम् स्वास्थ्य संकट प्रतिकार्य प्रभावकारी बनाउने र प्रभावकारी प्रतिकार्यको लागि समष्टिगत तथा विषयगत क्षेत्रको पूर्वतयारी सुदृढ गर्ने यस कार्ययोजनाको उद्देश्य रहेकोले यस योजनाको कार्यान्वयनबाट उपयुक्त उद्देश्य प्राप्तिसमा प्रगति अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको लागि समष्टिगत र विषय क्षेत्रगत तथा पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका देहाय बमोजिमका सूचकहरु निर्धारण गरिएको छः

क्र.सं.	सूचकहरु (पूर्वतयारीका लागि)	कैफियत
१. सामान्य पूर्वतयारी		
१	नगरपालिकामा आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र सञ्चालन भएको	१ बर्ष
२	खोज उद्धार तथा राहत सामग्रीको भण्डारण मौज्जात रहेको	१ बर्ष
३	वडामा सामुदायिक प्रथम उद्धारकर्तृ तयार भएको	१ बर्ष
४	विपद् सम्बन्धी विवरण नगरपालिकाको वेभसाइटमा अपडेट गर्ने वेभ पोर्टल सञ्चालन भएको	१ बर्ष
५	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना वार्षिक रूपमा अद्यवधिक भएको	१ बर्ष
२. समन्वय, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र		
१	खोज उद्धार तथा प्राथमिक उपचार सामग्रीको विवरण	१ बर्ष
२	समन्वय बैठकको निर्णय पुस्तिका	१ बर्ष
३	वडा तहको खोज उद्धार कार्यदलको विवरण	१ बर्ष
३. प्राथमिक उपचार स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र		
१	प्रत्येक वडामा तालिम प्राप्त प्राथमिक उपचारकर्ताको विवरण	१ बर्ष
२	स्वास्थ्य संस्थामा राखिएको औषधिको बफर स्टकको अद्यावधिक विवरण	१ बर्ष
३	स्वास्थ्य संस्थाहरुको आपत्कालीन योजना	१ बर्ष

४. अस्थायी आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री र राहत व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र		
१	कम्तिमा ३०० घर परिवारलाई पुग्ने न्यूनतम मापदण्ड अनुसारको आवश्यक गैर खाद्य सामग्रीहरूको भण्डारण	१ वर्ष
२	आपत्कालीन समयमा खाद्यान्न आपूर्तिको लागि स्ट्याण्डबाई सम्झौता भएको	१ वर्ष
३	प्रत्येक वडामा अस्थायी आश्रयस्थलको पहिचान भएको	१ वर्ष
४	अस्थायी आश्रयस्थलको लागि भवन निर्माण भएको वा आश्रयस्थल निर्माणका सामग्रीहरूको बन्दोबस्त भएको	१ वर्ष
५	आपत्कालीन प्रयोजनका लागि यातायात संचार तथा बन्दोबस्तीका सामग्रीहरूको व्यवस्था भएको	१ वर्ष
५. खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्धन विषयगत क्षेत्र		
१	आपत्कालीन सरसफाई र स्वच्छता सम्बन्धी सामग्रीहरूको भण्डारण गरिएको	१ वर्ष
२	पहिचान गरिएका आपत्कालीन आश्रयस्थलमा खानेपानी आपूर्तिको स्रोत र माध्यम तयार गरिएको	१ वर्ष
३	सरसफाई र स्वच्छता सम्बन्धी सूचना तथा सञ्चार सामग्रीहरू तयार भई प्रसारण गरिएको	१ वर्ष
६. संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्र		
१	शिक्षा क्षेत्रको सिकाई निरन्तरता योजना तयार भएको	१ वर्ष
२	विद्यालय सुरक्षा सम्बन्धी व्यवस्थापन समिति र प्रअलाई अभिमुखीकरण गरिएको	१ वर्ष
३	सबै विद्यालयमा विद्यालय विपद् व्यवस्थापन समिति र कार्यदल गठन भएको	१ वर्ष
४	विद्यालय र नगरपालिकामा नियमित कृतिम घटना तथा सिमुलेसन अभ्यास भएको	१ वर्ष
७. विपद् लेखाजोखा तथा सूचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र		
१	नगरपालिकामा विपद् लेखाजोखा टोली तयार भएको	१ वर्ष
२	क्षेत्रगत लेखाजोखा फारम तयार भएको	१ वर्ष
३	विपद् लेखाजोखा टोलीलाई विपद् लेखाजोखा सम्बन्धी तालिम दिइएको	१ वर्ष
४	स्थानीय आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रको विपद् सूचना संकलन व्यवस्थापन र प्रसारण प्रक्रिया तय भएको	१ वर्ष
८. जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापन तथा पुनर्निर्माण विषयगत क्षेत्र		
१	पहिचान गरिएका आश्रयस्थलमा सडक, खानेपानी तथा सरसफाई पूर्वाधार तयार भएको	१ वर्ष
२	प्रत्येक वडामा आपत्कालीन प्रयोजनको लागि हेलिप्याड निर्माण भएको	१ वर्ष

३	पूर्वाधारहरू विपद् जोखिमबाट सुरक्षित बनाइएको	१ बर्ष
१. स्वस्थ संकट पूर्व तयारी		
१	नगरपालिका र वडामा द्रुत प्रतिकार्य टोली (RRT) गठन भएको	१ बर्ष
२	नगरपालिकाको सबै स्वास्थ्य संस्थाको आपत्कालीन योजना बनेको	१ बर्ष
३	नगरपालिकाको स्वास्थ्य संकटको समयको लागि स्वास्थ्य प्रोटोकल बनेको	१ बर्ष
४	स्वास्थ्य संस्थामा आपत्कालीन समयको लागि औषधिको बफर स्टक राखिएको	१ बर्ष
५	स्वास्थ्यकर्मी तथा द्रुत प्रतिकार्य टोलीलाई स्वास्थ्य संकट व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम दिइएको	१ बर्ष

क्र.सं.	सूचकहरू (प्रतिकार्यका लागि)	कैफियत
१. समन्वय, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र		
१	खोज उद्धार कार्यको विवरण	१ बर्ष
२	खोज उद्धार टोलीको परिचालन	१ बर्ष
३	आकस्मिक बैठक निर्णय पुस्तिका	१ बर्ष
२. प्राथमिक उपचार स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र		
१	प्राथमिक उपचार सेवा प्राप्त गरेको जनसंख्या	१ बर्ष
२	पोषणयुक्त खानेकुरा उपलब्ध भएको जनसंख्या	१ बर्ष
३	स्वास्थ्य क्षेत्रको पुनर्स्थापन तथा पुर्निर्माण योजना	१ बर्ष
३. अस्थायी आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री र राहत व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र		
१	विपद्बाट विस्थापित परिवारलाई अस्थायी आश्रयस्थल उपलब्ध गराएको विवरण	१ बर्ष
२	प्रभावित परिवारलाई खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री उपलब्ध गराएको विवरण	१ बर्ष
३	प्रभावित परिवारलाई राहत सामग्री उपलब्ध गराएको विवरण	१ बर्ष
४. खानेपानी सरसफाई तथा स्वस्थता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र		
१	मापदण्ड अनुसार खानेपानी उपलब्ध भएको परिवार	१ बर्ष
२	प्रभावित समुदाय तथा आश्रयस्थलमा मापदण्ड अनुसारको सरसफाईको प्रवन्ध	१ बर्ष
५. संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्र		
१	अस्थायी सिकाइ केन्द्रहरूको विवरण	१ बर्ष

२	वैकल्पिक सिकाइ सञ्चालन भएको विवरण	१ बर्ष
३	शिक्षा क्षेत्रको पुनर्निर्माण योजना	१ बर्ष
६. विपद् लेखाजोखा तथा सूचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र		
१	द्रुत लेखाजोखा प्रतिवेदन (कुनै विपद् विशेष)	१ बर्ष
२	क्षेत्रगत विस्तृत लेखाजोखा प्रतिवेदन (कुनै विपद् विशेष)	१ बर्ष
३	स्थानीय आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रमा विपद् सम्बन्धी विवरण अद्यावधिक भएको	१ बर्ष
७. जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापन तथा पुनर्निर्माण विषयगत क्षेत्र		
१	विपद्बाट क्षति भएका पूर्वाधारको मर्मत भएको	१ बर्ष
२	जीविकोपार्जन सहायता प्राप्त गरेका परिवारको विवरण	१ बर्ष
३	क्षेत्रगत पुनर्स्थापन तथा पुनर्निर्माण योजना	१ बर्ष
८. स्वस्थ संकट प्रतिकार्य		
१	द्रुत प्रतिकार्य टोली परिचलन गरिएको	१ बर्ष
२	स्वास्थ्य संकटको समयमा स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गरेको जनसङ्ख्या	१ बर्ष
३	स्वास्थ्य संकट निन्त्रण व्यवस्थापनको अभ्यास	१ बर्ष

अनुसूची -१ : स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिमा विद्यमान पदाधिकारीहरूको विवरण

क्र.सं.	नामथर	पद	आवद्ध निकाय/कार्यालय/संस्था	सम्पर्क नम्बर
१	चन्द्र प्रकाश घर्ती	अध्यक्ष	भेरी नगरपालिका	९८५८०७७४७
२	सीता जैसी	उपाध्यक्ष	भेरी नगरपालिका	९८६८०१९५६७
३	दिपक राना	सदस्य	वडा नं-१ भेरी नगरपालिका	९८२२५७५०८९
४	भीम बहादुर कार्की	सदस्य	वडा नं-२ भेरी नगरपालिका	९७४८०४६११७
५	लिला बहादुर शाह	सदस्य	वडा नं-३ भेरी नगरपालिका	९८४४८८४२४५
६	बसन्त प्रसाद शर्मा	सदस्य	वडा नं-४ भेरी नगरपालिका	९८५८०२३५२७
७	लाल बहादुर चन्द	सदस्य	वडा नं-५ भेरी नगरपालिका	९८६८००२९७९
८	शसिराम बुढा	सदस्य	वडा नं-६ भेरी नगरपालिका	९८६८६५६५४०
९	दिप बहादुर शाही	सदस्य	वडा नं-७ भेरी नगरपालिका	९८६८०७५५०५
१०	वीर बहादुर चन्द	सदस्य	वडा नं-८ भेरी नगरपालिका	९८६६१६१६८८
११	हिरा प्रसाद शर्मा	सदस्य	वडा नं-९ भेरी नगरपालिका	९८६०४७२५८९
१२	दल बहादुर राना	सदस्य	वडा नं-१० भेरी नगरपालिका	९८५१००६७२६
१३	लक्ष्मी प्रसाद जैसी	सदस्य	वडा नं-११ भेरी नगरपालिका	९८६८००३०४९
१४	भक्त बहादुर मल्ल	सदस्य	वडा नं-१२ भेरी नगरपालिका	९८६८१६९२६२
१५	यज्ञ बहादुर बटला	सदस्य	वडा नं-१३ भेरी नगरपालिका	९८५८०५४५५५
१६	दल बहादुर घर्ती	सदस्य	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	९८४८०९६९८५
१७	खेम बहादुर पुन	सदस्य	स्वास्थ्य शाखा संयोजक	९८४८०६४८५६
१८		सदस्य	नेपाली सेना	
१९		सदस्य	सशस्त्र प्रहरी बल	
२०		सदस्य	नेपाल प्रहरी	
२१		सदस्य	नेकपा एमाले	
२२		सदस्य	नेपालि कांग्रेस	
२३		सदस्य	नेकपा माओबादी केन्द्र	
२४		सदस्य	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	
२५		सदस्य	उद्योग बाणिज्य संघ	

२६		सदस्य	गैसस प्रतिनिधि	
२७		सदस्य सचिव	बिपद् ब्यबस्थापन शाखा	

अनुसूची -२ : सरोकारवाला निकायको पहिचान तालिका

क्र.सं.	निकाय	विषयक्षेत्र	कार्यरत प्रदेश/जिल्ला/गाउँ/नगरपालिका	सम्पर्क व्यक्तिको नाम र पद	सम्पर्क विवरण (फ्याक्स, फोन, इमेल)	कैफियत
१	रेडक्रस	राहत	भेरी नगरपालिका			
२	नेपाली सेना	राहत, उद्धार	भेरी नगरपालिका			
३	सशस्त्र प्रहरी बल	राहत, उद्धार	भेरी नगरपालिका			
४	नेपाल प्रहरी	राहत, उद्धार	भेरी नगरपालिका			
६	नेकपा एमाले	राहत, उद्धार	भेरी नगरपालिका			
७	नेपालि कांग्रेस	राहत, उद्धार	भेरी नगरपालिका			
८	नेकपा माओवादी केन्द्र	राहत	भेरी नगरपालिका			

अनुसूची-३ : विषयगत क्षेत्रको विवरण

यस अनुसूचीले कुन कुन विषयगत क्षेत्रमा को को सदस्य रहन्छन् त्यस अनुसार विषयगत क्षेत्र गठन गर्न सहयोग गर्नेछ ।

१. समन्वय, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र

क्रसं	भूमिका	संस्था	पद
१	संयोजक	नगरपालिका	नगर प्रमुख
२	सह - संयोजक	नगरपालिका	नगर उप-प्रमुख
३	सदस्य	नगरपालिका	संयोजक सबै विषयगत क्षेत्र
४	सदस्य	नगरपालिका	सूचना अधिकृत
५	सदस्य	नगरपालिका	विपद् सम्पर्क व्यक्ति
६	सदस्य	नेपाली सेना	प्रमुख
७	सदस्य	सशस्त्र प्रहरी बल	प्रमुख
८	सदस्य	नेपाल प्रहरी	प्रमुख
९	सदस्य	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति (स्थानीय उप शाखा)
१०	सदस्य	उद्योग बाणिज्य संघ	अध्यक्ष
११	सदस्य	नेपाल पत्रकार महासंघ	प्रतिनिधि
१२	सदस्य सचिव	नगरपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

२. प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र

क्रसं	भूमिका	संस्था	नाम
१	संयोजक	नगरपालिका	संयोजक - सामाजिक विकास विषयगत समिति
२	सदस्य	अस्पताल (पालिकामा भएका सबै)	प्रमुख
३	सदस्य	स्वस्थ्य चौकी (पालिकामा भएका सबै)	प्रमुख
४	सदस्य	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	प्रतिनिधि
५	सदस्य	स्वास्थ्य क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था	प्रतिनिधि
६	सदस्य	पोषण क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था	प्रतिनिधि

७	सदस्य	एम्बुलेन्स सेवा संचालन गर्ने संस्था	प्रतिनिधि
८	सदस्य सचिव	नगरपालिका	प्रमुख - स्वास्थ्य शाखा

३. अस्थायी आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री र राहत व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र

क्रसं	भूमिका	संस्था	पद
१	संयोजक	नगरपालिका	संयोजक - वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समिति
२	सदस्य	नगरपालिका	प्राविधिक शाखा प्रमुख इन्जिनियर
३	सदस्य	नगरपालिका	कृषि शाखा प्रमुख
४	सदस्य	नगरपालिका	पशु शाखा प्रमुख
५	सदस्य	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	प्रतिनिधि
६	सदस्य	सामुदायिक वन उपभोक्ता महासङ्घ	अध्यक्ष
७	सदस्य	उद्योग बाणिज्य सङ्घ	अध्यक्ष
९	सदस्य	यातायात व्यावसायी समिति	अध्यक्ष
१०	सदस्य	सहकारी संघ	अध्यक्ष
११	सदस्य सचिव	नगरपालिका	प्रमुख - खरिद इकाई

४. खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्धन विषयगत क्षेत्र

क्रसं	भूमिका	संस्था	पद
१	संयोजक	नगरपालिका	संयोजक – सामाजिक विकास विषयगत समिति
२	सदस्य	साना शहरी खानेपानी कार्यालय	प्रमुख
३	सदस्य	स्थानीय खानेपानी तथा सरसफाई समिति	अध्यक्ष
४	सदस्य	खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था	प्रतिनिधि
५	सदस्य सचिव	नगरपालिका	प्रमुख - खानेपानी तथा सरसफाई शाखा

५. संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्र

क्रसं	भूमिका	संस्था	पद
१	संयोजक	नगरपालिका	संयोजक – सामाजिक विकास समिति
२	सदस्य	नगरपालिका	संरक्षण शाखा प्रमुख
३	सदस्य	शिक्षक महासंघ	अध्यक्ष
४	सदस्य	विद्यालय व्यवस्थापन समिति महासंघ	अध्यक्ष
५	सदस्य	आमा समूह	प्रतिनिधि
६	सदस्य	किशोरी समूह	प्रतिनिधि
७	सदस्य	अपांग संजाल	प्रतिनिधि
८	सदस्य	बाल क्लव संजाल	प्रतिनिधि
९	सदस्य	दलित संघ	प्रतिनिधि
१०	सदस्य	शिक्षामा काम गर्ने संस्था	प्रतिनिधि
११	सदस्य	संरक्षणमा काम गर्ने संस्था	प्रतिनिधि
१२	सदस्य सचिव	नगरपालिका	प्रमुख - शिक्षा शाखा

६. विपद् लेखाजोखा तथा सूचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र

क्रसं	भूमिका	संस्था	पद
१	संयोजक	नगरपालिका	संयोजक – वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समिति
२	सदस्य	नगरपालिका	नगर आपत्कालिन कार्य संचालन केन्द्र प्रमुख
३	सदस्य	नगरपालिका	अन्य विषयगत क्षेत्रका सबै सदस्य सचिवहरू
४	सदस्य	विपद् तथा मानवीय सहायताका लागि काम गर्ने संस्था	प्रतिनिधि
५	सदस्य	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	प्रतिनिधि
६	सदस्य सचिव	नगरपालिका	सूचना प्रविधि अधिकृत

७. जीविकोपार्जन पुनर्स्थापन तथा पुनर्निर्माण विषयगत क्षेत्र

क्रसं	भूमिका	संस्था	पद
१	संयोजक	नगरपालिका	संयोजक – पूर्वाधार विकास समिति
२	सदस्य	नगरपालिका	सम्बन्धित वडाको वडाध्यक्ष
३	सदस्य	निर्माण ब्यावसायि संघ	अध्यक्ष
४	सदस्य	सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ	अध्यक्ष
५	सदस्य	पुनर्निर्माणमा काम गर्ने संस्था	प्रतिनिधि
६	सदस्य	जीविकोपार्जनमा काम गर्ने संस्था	प्रतिनिधि
७	सदस्य सचिव	नगरपालिका	प्रमुख - पूर्वाधार विकास शाखा

अनुसूची -४ : उपलब्ध स्रोत साधनहरूको विवरण

विषयक्षेत्र	स्रोत, साधन/उपकरण/जनशक्ति	सङ्ख्या वा परिमाण	भण्डारणस्थल/रहेको स्थान
समग्र व्यवस्थापन/	दमकल (आवश्यक औजार सेट सहित)	०	
सूचना खोज तथा	एक्सभेटर (जेसिबि)	१	बिपद ब्यबस्थापान शाखा
उद्धार	क्लाइम्बिङ डोरी	०	
	सेफिट हेलमेट	४००	बिपद ब्यबस्थापान शाखा
	स्ट्रेचर	४६	स्वास्थ्य शाखा
	ईमर्जेन्सी टर्च लाईट	१३	वडा
	रवरको पञ्जा	०	
	प्राथमिक उपचार किट	७३	स्वास्थ्य शाखा
खाद्यान्न तथा कृषि	किटनाशक विषादी	०	
	नुन, तेल प्याकेट	०	
स्वास्थ्य तथा	स्यानीटरी प्याड	२०००	स्वास्थ्य शाखा
पोषण	ह्याण्डवास तथा साबुन	४० पिस	स्वास्थ्य शाखा
	पिपिई सेट/गाउन	३००	स्वास्थ्य शाखा
	सर्जिकल ग्लोब	४० जोड	स्वास्थ्य शाखा
	स्यानीटाईजर	२५ लिटर	स्वास्थ्य शाखा
	क्लोरिन झोल	५० लिटर	स्वास्थ्य शाखा
	मेडिसिन	छ	स्वास्थ्य शाखा
	आर.एल. वोटल	१५० बोटल	स्वास्थ्य शाखा
	प्राथमिक उपचार बाकस/किट	३५	स्वास्थ्य शाखा
खानेपानी,	पियुष	०	
सरसरफाई तथा	पानी जाँच्ने किट	०	
स्वस्थता प्रवर्द्धन	पाईप तथा फिटिङ्स	०	

विषयक्षेत्र	स्रोत, साधन/उपकरण/जनशक्ति	सङ्ख्या वा परिमाण	भण्डारणस्थल/रहेको स्थान
	अस्थाई शौचालय सेट	०	
आपत्कालिन	ईन्धनबाट चल्ने आरा/ह्याक्सा (Hacksaw)	०	
आश्रय तथा गैर	खन्ती (सव्वल)	३०	बिपद ब्यबस्थापान शाखा
खाद्य सामग्री	गैँति र वेल्चा सेट	२०	बिपद ब्यबस्थापान शाखा
क्वारेण्टाइन	त्रिपाल/टेन्ट	१०	बिपद ब्यबस्थापान शाखा
व्यवस्थापन	भाँडाकुँडा सेट	१०	बिपद ब्यबस्थापान शाखा
जनशक्ति	गाउँ द्रुत प्रतिकार्य टोली	१३	बिपद ब्यबस्थापान शाखा
(खोज उद्धारकर्की तथा स्वास्थ्यकर्मी)	वडा, समुदाय वा स्वास्थ्य संस्था स्तरीय द्रुत प्रतिकार्य टोली	१३	सबै वडा
	स्वास्थ्यकर्मीहरू	८६	
आपत्कालिन	नगर प्रहरी	०	
आश्रय तथा गैर	नेपाल प्रहरी	७०	
खाद्य सामग्री	शसस्त्र प्रहरी	८००	
क्वारेण्टाइन	नेपाली सेना	१५०	
व्यवस्थापन	तालिम प्राप्त नेपाल रेडक्रस सोसाईटीका उद्धारकर्मीहरू	०	

अनुसूची -४: अनुगमन तथा मूल्याङ्कन फारम

क्रसं	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य गतिविधी	मुख्य जिम्मेवार निकाय समिति	कार्यान्वयनको अवस्था	कमि कमजोरी	सुझाव

सन्दर्भ सामाग्री

१. नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय (२०७६), विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ र विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली, २०७६: नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
२. नेपाल सरकार, कानून सेवा आयोग (२०७५), जनस्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७५ र नेपाल स्वास्थ्य सेवा नियमावली, २०७५: नेपाल सरकार, कानून सेवा आयोग, काठमाण्डौ ।
३. नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय (२०७५), विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना २०१८ – २०३०: नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
४. नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय (२०७५), विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति २०७५: नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
५. नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय (२०७३), गोरखा भूकम्प -२०७२ अनुभव र सिकाई: नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय, काठमाण्डौ।
६. नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय (२०७६), राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य कार्यढाँचा, २०७० (प्रथम संशोधन २०७५): नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
७. नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय (२०६७), विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७ (प्रथम संशोधन २०७६): नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
८. नेपाल सरकार, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय (२०७४), स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४: नेपाल सरकार, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
९. नेपाल सरकार, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय (२०७१), विपद् व्यवस्थापन दिग्दर्शन: नेपाल सरकार, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
१०. नेपाल सरकार, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय (२०७५), विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (नमूना): नेपाल सरकार, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
११. भेरी नगरपालिका, डिजिटल स्वास्थ्य प्रोफाईल: भेरी नगरपालिकाको कार्यालय, जाजरकोट ।